II

(Muut kuin lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttävät säädökset)

PÄÄTÖKSET

KOMISSION PÄÄTÖS,

annettu 2 päivänä joulukuuta 2009,

valtiontuesta C 39/08 (ex N 148/08), jota Romania aikoo myöntää Ford Craiovan koulutustukeen

(tiedoksiannettu numerolla K(2009) 9350)

(Ainoastaan romaniankielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

(2010/357/EU)

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 108 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan,

ottaa huomioon sopimuksen Euroopan talousalueesta ja erityisesti sen 62 artiklan 1 kohdan a alakohdan,

on kehottanut edellä mainittujen artiklojen säännösten mukaisesti asianosaisia osapuolia esittämään huomautuksensa ([1]),

sekä katsoo seuraavaa:

1. MENETTELY

(1) Romania ilmoitti komissiolle 1 päivänä huhtikuuta 2008 päivätyllä kirjeellä 57 miljoonan euron suuruisesta tapauskohtaisesta yksittäisestä koulutustuesta autoja valmistavalle Ford Romania SA:lle, jonka päätoimipaikka on Craiovassa.

(2) Komissio ilmoitti Romanialle 10 päivänä syyskuuta 2008 päivätyllä kirjeellä, että se oli päättänyt aloittaa Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdassa ([2]) [nykyisessä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan 2 kohdassa] tarkoitetun menettelyn ilmoitetusta tuesta ja pyysi asianosaisia esittämään huomautuksensa ([3]).

(3) Romania toimitti huomautuksensa 7 päivänä marraskuuta 2008 päivätyllä kirjeellä. Komissio tapasi 18 ja 19 päivänä marraskuuta 2008 Romanian viranomaiset sekä Fordin edustajat Craiovan tehtaalla.

(4) Komissio hyväksyi 26 päivänä marraskuuta 2008 päivätyllä kirjeellä tuensaajan pyynnön jatkaa huomautusten esittämisen määräaikaa. Ford esitti huomautuksensa 18 päivänä joulukuuta 2008 päivätyllä kirjeellä. Nämä huomautukset toimitettiin Romanialle 9 päivänä maaliskuuta 2009 päivätyllä kirjeellä.

(5) Komissio pyysi lisätietoja 6 päivänä maaliskuuta 2009 ja 23 päivänä kesäkuuta 2009 päivätyissä kirjeissä. Romanian viranomaiset vastasivat 2 päivänä huhtikuuta 2009 ja 22 päivänä heinäkuuta 2009.

(6) Komissio ei saanut huomautuksia muilta asianosaisilta.

([1]) EUVL C 270, 25.10.2008, s. 29.

([2]) Joulukuun 1 päivänä 2009 EY:n perustamissopimuksen 87 artiklasta on tullut SEUT-sopimuksen 107 artikla ja perustamissopimuksen 88 artiklasta SEUT-sopimuksen 108 artikla. Kyseiset kaksi määräyskokonaisuutta ovat asiasisällöltään samanlaiset. Viittauksia SEUT-sopimuksen 107 ja 108 artiklaan on tässä päätöksessä pidettävä soveltuvin osin viittauksina EY:n perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklaan.

([3]) Komission päätös menettelyn aloittamisesta on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä,* ks. alaviite 1.

2. HANKKEEN KUVAUS

Tuensaaja

(7) Tuensaaja on Ford Motor Companyn tytäryritys Ford Romania SA, joka osti 12 päivänä syyskuuta 2007 Romanian yksityistämisvirastolta AVAS:lta autotehtaan ja liiketoiminnan, jäljempänä 'Ford Craiova', joita aiemmin olivat Craiovassa hallinnoineet SC Automobile Craiova SA ja SC Daewoo Automobile SA.

(8) Komissio totesi 27 päivänä helmikuuta 2008 tekemässään päätöksessä, että yksityistämissopimukseen sisältyi yhteismarkkinoille soveltumatonta tukea ja määräsi 27 miljoonaa euroa ([4]) perittäväksi takaisin. Määrä maksettiin takaisin korkoineen 27 päivänä kesäkuuta 2008.

(9) Ford osti Craiovan tehtaan aloittaakseen vuonna 2009 kahden uuden ajoneuvotyypin (pieni tila-auto B-MAV sekä tavaroiden ja/tai matkustajien kuljetukseen tarkoitettu kevyt ajoneuvo ISV) valmistuksen ja vuonna 2011 vähäpäästöisten moottoreiden uuden sukupolven valmistuksen. Hanke edellyttää kahden uuden tuotantolinjan perustamista ja sen kokonaisinvestoinnit ovat arviolta 675 miljoonaa euroa. Ford sitoutui yksityistämissopimuksessa säilyttämään 3 900 entistä työntekijää ja luomaan uusia työpaikkoja siten, että vuoden 2012 lopussa työntekijöitä on yhteensä 9 000.

(10) Craiovan tehdas sijaitsee epäsuotuisalla alueella, joka on SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan a alakohdan nojalla tukikelpoinen. Komissio hyväksyi 30 päivänä huhtikuuta 2008 tekemällään päätöksellä ([5]) Ford Craiovalle 143 miljoonan euron suuruisen aluetuen, mikä vastaa tämänkokoisen suuren investointihankkeen enimmäisintensiteettiä alueella, jolla tuen perusenimmäisintensiteetti on 50 prosenttia tukikelpoisista investointikustannuksista.

Koulutushanke

(11) Ilmoitetulla tuella tuetaan kattavaa viiden vuoden pituista koulutushanketta, jonka Ford aikoo tarjota sekä nykyiselle työvoimalle (3 900 työntekijää) että Craiovan autotehtaan tuleville työntekijöille 9 000 työntekijän kokonaismäärään asti. Koulutusohjelman kokonaiskustannukset on arvioitu 185,5 miljoonaksi euroksi, josta Fordin osuus on 128,5 miljoonaa euroa ([6]) ja 57 miljoonaa saadaan Romanialta koulutustukena.

(12) Koulutusohjelman rakenne on kaksiulotteinen.

(13) Vertikaalisesti ohjelmaan sisältyy monta vaihetta. Ensimmäiseen vaiheeseen kuuluu koulutus, joka on joko pakollinen EU:n/Romanian lainsäädännön nojalla ja/tai välttämätön tehtaan tehokkaan toiminnan kannalta, ja se voitaisiin määritellä yrityskohtaiseksi koulutukseksi. Tähän koulutusvaiheeseen ei voida antaa tukea. Sen kustannukset ovat noin 29,7 miljoonaa euroa ja Ford hoitaa ne kokonaan. Lisävaiheita ovat koulutus, jota annettaisiin ilman tukea ainoastaan osittain (enintään noin 40 prosenttia koko kurssin sisällöstä), koulutus, jota ei ilman tukea annettaisi lainkaan, ja työntekijäryhmäkohtainen koulutus.

(14) Horisontaalisesti ohjelmaan sisältyy 269 kurssia, jotka on ryhmitelty neljään pääteemaan/-moduuliin:

— Turvallisuus: 79 kurssia työpaikan turvallisuuskulttuurin kehittämiseen. Kurssit on jaettu neljään pääasialliseen alateemaan: työpaikan turvallisuutta koskevat perustiedot, työkoneiden ja henkilökohtaisten suojeluvälineiden turvallinen käyttö, jalankulkijoiden turvallisuus ja vaaratilanteiden ja riskien tunnistaminen ja ehkäisy. Kukin kurssi sisältää johdanto-osuuden ja laajan toimintamallikoulutuksen. Tähän moduuliin kuuluvista 79 kurssista 61 on suunnattu niin tehdastyöntekijöille kuin johtavassa asemassa olevalle henkilöstöllekin, kun taas 18 kurssia on tarkoitettu pelkästään viimeksi mainitulle.

Tukikelpoiseksi ei katsota koulutusta, jota yrityksen on annettava sisäisten turvallisuusstandardien noudattamiseksi ja EU:n ja Romanian säädöksiin perustuvien turvallisuusalan vaatimusten täyttämiseksi. ([7]) Tämän moduulin kustannukset ovat 17,57 miljoonaa euroa, ja tukea sille voitaisiin pyytää 8,43 miljoonaa euroa.

([4]) Komission päätös 2008/717/EY, tehty 27 päivänä helmikuuta 2008, valtiontuesta C 46/07 (ex NN 59/07), jonka Romania on myöntänyt Automobile Craiovalle (entinen Daewoo Romania) (EUVL L 239, 6.9.2008, s. 12). Komissio totesi, että yksityistämishintaa oli alennettu, koska Ford oli sitoutunut säilyttämään silloisen työvoiman (3 900 työntekijää), luomaan uusia työpaikkoja siten, että vuoteen 2012 mennessä työpaikkoja olisi yhteensä 9 000, ja saavuttamaan vuoden 2012 loppuun mennessä yhteensä 200 000 auton vuosituotantotason. Komissio määräsi takaisin perittäväksi 27 miljoonaa euroa, mikä vastasi varojen nettoarvon ja ostohinnan välistä erotusta. Romanian hallitus allekirjoitti 7 päivänä marraskuuta 2007 osana yksityistämissopimusta aiesopimuksen, jossa se sitoutui maksamaan Fordille yhteensä 156 miljoonaa euroa aluetukea sekä 57 miljoonaa euroa koulutustukea Craiovan hankkeeseen.

([5]) Komission päätös valtiontuesta N 767/2007 (alueellinen investointituki Ford Craiovalle) (EUVL C 238, 17.9.2008, s. 4).

([6]) Tuensaajan 18 päivänä joulukuuta 2008 esittämä tieto.

([7]) Seuraavat: Tuotannon työterveyden ja -turvallisuuden peruskurssi, turvallinen työpisteeseen saapuminen, ECPL (Energy Control and Power Lockout)-toiminnan aloittaminen, tuotannon ECPL-toiminnan aloittaminen, toimistotyöntekijöiden työterveyden ja -turvallisuuden peruskurssi, vierailijoiden ja urakoitsijoiden paikalla tapahtuva peruskoulutus, ekologiseen energiaan liittyvä toimintasuunnitelma, mekaaninen murtohälytysjärjestelmä (MATS) ja vaarallisia aineita koskevien tietojen hallinta, riskinarviointi, vartioituja aidattuja alueita tai työmaita koskeva koulutus, tulipaloriskin arviointi ja paloturvallisuus, toiminnan keskeyttäminen turvallisuusselvityksen tekemiseksi (kaksi kertaa vuodessa), toiminnan keskeyttäminen jalankulkijoiden turvallisuuden selvittämiseksi (kaksi kertaa vuodessa), terveys- ja turvallisuuskoulutus johtajille ja terveys- ja turvallisuuskomitealle, ensiapu.

— Perustaidot: 59 kurssia työntekijöiden henkilökohtaisen kehityksen tukemiseksi yleisillä taidoilla. Kurssit on jaettu seuraaviin alateemoihin: romanian kieli ulkomaalaisille työntekijöille, johtamistaidot esimiehille/työnjohtajille, tietotekniikan perustaidot ja Outlook, paikalliselle työvoimalle suunnattu englannin viestintätaitojen kurssi, kielelliset ja numeeriset taidot, johtamisen perustaidot kaikille työntekijöille, laaja tietotekninen koulutus ja yksilöllinen laaja koulutusohjelma valituille ”mallityöntekijöille”. Näistä kursseista 14 on suunnattu niin tehdastyöntekijöille kuin johtavassa asemassa olevalle henkilöstöllekin ([8]), kun taas 45 kurssia on tarkoitettu pelkästään viimeksi mainitulle.

Fordin on vastattava kokonaisuudessaan niiden kurssien kustannuksista, joita ei katsota tukikelpoisiksi ([9]). Tämän moduulin tukikelpoiset kustannukset ovat 93,13 miljoonaa euroa, ja tukea sille voitaisiin enintään 46,56 miljoonaa euroa. Kielellisten ja numeeristen taitojen kurssien, jotka sekä tehdastyöntekijöiden että johtavan henkilöstön on suoritettava, kustannukset on arvioitu 22,5 miljoonaksi euroksi.

— Liiketoiminnan perustiedot: 73 kurssia työntekijöiden eurooppalaisia ja kansainvälisiä käytänteitä koskevien taitojen kohentamiseen. Osa moduulin kursseista eli 20 kurssia ([10]) on tarkoitettu sekä tehdastyöntekijöille että johtavassa asemassa olevalle henkilöstölle (tiimien vetäjille, esimiehille, erityishenkilöstölle ja johtajille). Loppuosa on suunnattu ainoastaan viimeksi mainituille. Kolme tähän moduuliin kuuluvaa koulutusaluetta eli Fordin omat tietotekniikkajärjestelmät, Fordin liiketoimintaprosessit ja Fordin sisäiset valvontaprosessit sisältävät kursseja, jotka ovat välttämättömiä tehtaan tehokkaan toiminnan kannalta eivätkä ne näin ollen voi saada tukea. Muut kurssit ovat joko vapaaehtois- tai lisäkursseja, sillä niiden tavoitteena on parantaa työntekijän kokemuksen tai tietotaidon tasoa. Nämä lisäkoulutusalueet kattavat yleisiä aiheita kuten projektinjohtamistaidot, toimialakohtainen asiantuntemus (henkilöstöhallinto, hankinnat, rahoitus), 6 Sigma -ohjelma (laadun parantaminen) ja yksilöllinen lisäkoulutusohjelma valituille ”mallityöntekijöille”.

Tämän koulutusmoduulin tukikelpoisiksi kustannuksiksi arvioidaan noin 8 miljoonaa euroa, josta Fordin osuus on 4 miljoonaa euroa ja loput 4 miljoonaa euroa on myönnettyä tukea. Yritys maksaa itse kokonaan yrityskohtaisen koulutuksen kustannukset. ([11])

— Teolliset taidot: 58 kurssia, joilla työntekijöiden teolliset taidot saatetaan työtehtävien edellyttämää korkeammalle tasolle. Samalla parannetaan yleisiä valmiuksia kohdata uuteen teknologiaan liittyvät haasteet tuotannossa. Kaksi näistä kursseista, moottoreiden kokoaminen ja tuotantoprosessien simulointi, ovat yrityskohtaisia eivätkä siis tukikelpoisia. Muut kurssit katsotaan lisä- tai valinnaiskoulutukseksi ja ne kattavat useita aiheita, jotka kuuluvat sähköasentajan ja mekaanikon ammattikoulutukseen ja laajennettuun huoltoon. Suurin osa näistä kursseista on suunnattu niin tehdastyöntekijöille kuin johtavassa asemassa olevalle henkilöstöllekin ([12]).

Tämän koulutusmoduulin tukikelpoisiksi kustannuksiksi arvioidaan noin 39,1 miljoonaa euroa, josta Fordin osuus on 18,9 miljoonaa euroa ja noin 18,2 miljoonaa euroa voidaan hakea tukena.

(15) Koulutusohjelman yrityskohtainen osuus, jonka Ford maksaa kokonaan, on arvion mukaan 29,73 miljoonaa euroa ([13]). Tukikelpoisten kustannusten jakautuminen koulutusohjelman moduuleiden ja Fordin oman osuuden välillä tukikelpoiseksi katsotun lisäkoulutuksen osalta esitetään seuraavassa taulukossa (miljoonina euroina):

([8]) Seuraavat: tiimien merkitys tavoitteiden asettamisessa ja toimintalinjojen toteuttamisessa, jatkuva kouluttautuminen, MS Windows XP:n alkeet, MS Excel-perustaidot, MS Word 2003 -perustaidot, tiimityöskentelytaidot, erilaisuuden merkitys menestymiselle –monimuotoisuus ja arvostus työpaikalla, kouluttajien opastus, tehokkaat kokoukset, kielitaito, liike-elämän matematiikka, tulostaulujen esittely, englannin kurssi, tuoteasiantuntijoiden johtamistaidot.

([9]) Seuraavat: tehtävälomakkeita koskeva koulutus, tulostaulujen esittely, ja työn keskeiset strategiat, tavoitteet ja indikaattorit.

([10]) Kuten esimerkiksi tuotannon periaatteet, perussyyanalyysi (viisi syytä), *Visual Factory* -tekniikat, virheiden todentaminen, virheiden tunnistaminen ja korjaaminen, jatkuva kouluttautuminen, laatua koskeva yleiskatsaus, tilastollinen prosessinohjaus, yritystoiminnan periaatteet, tuotantojärjestelmät ym.

([11]) Yrityskohtaisia kursseja ovat seuraavat: prosessien valvonta tehtaassa, asiakirjojen hallinta ja hoito, Fordin tilastollinen prosessinohjaus, Fordin yritystoiminta, Fordin sisäinen valvonta, Fordin tuotantojärjestelmät, Captura-ohjelman koulutus, Fordin sisäinen kirjanpito, Fordin talouskirjanpito ja verotus, Fordin talousanalyysimenettelyt, Fordin hankintamenettelyt, Fordin henkilöstöhallintomenettelyt, hankinta- ja tilausmenettelyt, luovutusten ja hyväksynnän valvonta, ostajien hankinta- ja luovutusjärjestelmät, tilausten sähköinen käsittely, jolla ei ole yhteyttä tuotantoon (SNOOPE) ja tilausten yleinen valinta.

([12]) Lukuun ottamatta kahta lääkinnällisiin taitoihin liittyvää kurssia, jotka ovat elvyttäminen ja hoito sähköiskun yhteydessä sekä lääkinnällisten taitojen parantaminen.

([13]) Nimellisarvo.

	Turvallisuus	Perustaidot	Liiketoiminnan perustiedot	Teolliset taidot	Yhteensä
Tukikelpoiset kustannukset yleiskoulutusta varten	16,17	93,13	7,94	36,67	153,91
Tukikelpoiset kustannukset erityiskoulutusta varten	1,49	—	0,16	0,24	1,89
Yleiskoulutukseen myönnettävä tuki	8,08	46,56	3,97	18,33	76,94
Erityiskoulutukseen myönnettävä tuki	0,37	—	0,03	0,06	0,46
Kokonaiskustannukset	8,45	46,56	4,00	18,39	77,44
Fordin osuus	9,2	46,56	4,08	18,50	78,39

Taulukossa esitetty tuen kokonaismäärä ja Fordin osuus on ilmoitettu nimellisarvona. Romania ja Ford korostavat, että yritys on päättänyt rajoittaa tuen kokonaisarvon 57 miljoonaan euroon. Yritys maksaa omana osuutenaan erotuksen sen tuen kokonaismäärän välillä, jolle voitaisiin antaa tukea ohjelmasta, ja 57 miljoonan euron määrän välillä, eli sen omaksi osuudeksi tulee näin 98,8 miljoonaa euroa.

(16) Yrityskohtaiseen koulutukseen, joka ei ole tukikelpoista, kuuluvien koulutustuntien kokonaismäärä on noin 200 000 viiden vuoden aikana, ja ohjelman tukikelpoiseen osuuteen kuuluvien koulutuspäivien kokonaismäärä on noin 800 000 viiden vuoden aikana. Tämän vuoksi kukin 9 000 työntekijästä saa koulutusta keskimäärin 111 päivää viiden vuoden aikana. Romania ja Ford ovat myös toimittaneet todisteita osoittaakseen, että valtaosa (jopa 90 prosenttia) ohjelman kouluttajista rekrytoidaan erikoistuneista ulkopuolisista koulutuskeskuksista ja että suuri osa koulutuksesta annetaan muualla kuin tehtaassa (ks. johdanto-osan 18 kappale, jossa ilmoitetaan kuljetusta koskevat tukikelpoiset matkakustannukset niin koulutettavien kuin kouluttajienkin osalta).

(17) Koulutusohjelman kustannusten arvion perustana ovat samankaltaiset kustannukset, jotka aiheutuivat Fordille sen Dagenhamissa (Yhdistyneessä kuningaskunnassa) sijaitsevan tehtaan työntekijöille tarjoamasta koulutuksesta, ja niiden pohjalta tehdyt alustavat ennusteet (vuoden 2008 tiedot, joita on mukautettu sitä seuraavien vuosien inflaatioennusteen mukaan). Tämän perusteella kustannukset on arvioitu seuraavasti kutakin päivää ja koulutettavaa kohtaan (koulutettavien palkkoja ei ole otettu huomioon):

Tukikelpoisten kustannusten luokat	Yleiskoulutus	Erityiskoulutus
Ohjaus ja konsultointi	[…] (*) euroa	[…] euroa
Kouluttajan palkkio (2 päivää)	[…] euroa	[…] euroa
Kouluttajan matkakulut	[…] euroa	[…] euroa
Koulutettavien matkakulut	[…] euroa	[…] euroa
Laitteiden ja koneiden poistot	[…] euroa	[…] euroa
Koulutustilojen vuokra/poistot	[…] euroa	[…] euroa
Koulutusaineisto	[…] euroa	[…] euroa
Yhteensä	181,00 euroa	265,00 euroa

(*) Liikesalaisuus

(18) Tästä ohjelmasta (joka kattaa yhteensä 9 000 työntekijää ja jota toteutetaan neljän vuoden ajan) haetut tukikelpoiset kulut ilmoitetaan seuraavassa taulukossa (nimellisarvoina ja miljoonina euroina):

	Yleiskoulutukseen myönnettävä tuki	Erityiskoulutukseen myönnettävä tuki	Yhteensä
Koulutuskulut	[45–50]	[0,5–1]	[45–50]
Kouluttajan matkakulut	[10–15]	[0–0,5]	[10–15]
Koulutettavien matkakulut	[0–5]	[0–0,5]	[0–5]
Muut 4 artiklan 7 kohdan c alakohdassa tarkoitetut kulut	[10–15]	[0–0,5]	[10–15]
Poistot	[0–5]	[0–0,5]	[0–5]
Koulutustila	[5–10]	[0–0,5]	[5–10]
Ohjaus ja konsultointi	[25–30]	[0–0,5]	[25–30]
Sisäisiin kouluttajiin liittyvät kulut	[0–5]	[0–0,5]	[0–5]
Koulutettavien palkan korvaaminen	[40–45]	[0–0,5]	[40–45]
Tukikelpoiset kustannukset ilman palkan korvaamista	[110–115]	[1–2]	[110–120]
Tuen enimmäismäärä	76,96	0,47	77,44
Fordin osuus	76,96	1,42	78,39

Tuki

(19) Tuki koostuu 57 miljoonan euron suuruisesta suorasta avustuksesta Ford Craiovalle viiden vuoden ajalle. Tukea ehdotetaan koulutusohjelmalle, jonka kokonaiskustannukset on arvioitu 185,5 miljoonaksi euroksi (nimellisarvo). Tästä niiden kustannusten osuus, jolle voidaan myöntää koulutustukea, on 155,8 miljoonaa euroa. Suuri osa tukikelpoisista kustannuksista, 153,93 miljoonaa euroa, liittyy yleiskoulutukseen. Ainoastaan 1,88 miljoonaa euroa tukikelpoisista kuluista liittyy erityiskoulutukseen. Romania on soveltanut hankkeessa yleiskoulutustoimiin 50 prosentin tuki-intensiteettiä ja erityiskoulutustoimiin 25 prosentin tuki-intensiteettiä. Tämän perusteella hankkeelle voi myöntää yleiskoulutukseen tarkoitettua tukea 76,96 miljoonaa euroa ja erityiskoulutukseen tarkoitettua tukea 0,47 miljoonaa euroa eli yhteensä 77,44 miljoonaa euroa tukea. Tuensaaja halusi kuitenkin rajoittaa valtiolta saatavan tuen 57 miljoonaksi euroksi (ks. myös johdanto-osan 15 kappale).

(20) Romania toteaa, että koska olisi epärealistista arvioida viisi vuotta kestävän koulutusohjelman jokaisen kurssin kustannukset tarkasti etukäteen, tuensaajalle on tarpeen antaa jonkin verran vapautta kohdentaa tukea uudelleen eri tukikelpoisten kustannusten välillä, mikäli tosiasiallisesti aiheutuneet kustannukset eroavat arvioiduista tavanomaisista kustannuksista. Tämän joustavuuden avulla tuensaaja voisi optimoida varojen käyttöä koulutusohjelman kuluessa siten, että samalla kuitenkin noudatettaisiin koulutuksen sisältöä ja tuen määrää ja kokonaisintensiteettiä.

(21) Romania myös ehdotti heinäkuussa 2009 toimitetuissa asiakirjoissa, että tukea maksettaisiin etukäteen, tuensaajan kanssa yhteisellä sopimuksella vahvistetuin välein (esimerkiksi neljä kertaa vuodessa) aiheutuneiden tavanomaisten kustannusten perusteella. Tuensaajan sisäisten tarkastajien olisi tämän jälkeen tarkastettava kunkin varainhoitovuoden aikana tosiasiallisesti aiheutuneet kustannukset ja maksettua tukea olisi mukautettava sovellettavien intensiteetin enimmäismäärien mukaisesti vuosittain. Tukimaksuja koskevat säännöt ja edellytykset olisi vahvistettava erityisellä Romanian säädöksellä.

3. **PÄÄTÖS ALOITTAA EY:N PERUSTAMISSOPIMUKSEN 82 ARTIKLAN 2 KOHDASSA TARKOITETTU MUODOLLINEN TUTKINTAMENETTELY**

(22) Komissio esitti 10 päivänä syyskuuta 2008 tekemässään muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä epäilyjä seuraavista kysymyksistä: tuen perusteet, tuen kannustava vaikutus ja tarpeellisuus, alue- ja koulutustuen kasautuminen sekä niin kutsutun Deggendorf-periaatteen noudattaminen (kaikkia näitä seikkoja käsitellään seuraavassa).

Kannustava vaikutus/tarpeellisuus

(23) Komissio nosti esiin erityisesti seuraavat kysymykset: i) eikö Fordin täytynyt joka tapauksessa maksaa osa tukikelpoiseksi katsotusta koulutuksesta ainakin nykyisen työvoiman osalta, jotta tehtaassa voitaisiin voitaisiin ottaa käyttöön uusimman sukupolven tuotantoteknologiaa. ja ii) eikö yritys ollut turvallisuutta koskevan EU:n ja Romanian lainsäädännön nojalla velvoitettu maksamaan osa turvallisuusmoduuliin kuuluvasta koulutuksesta. Tällöin tuki ei soveltuisi sisämarkkinoille SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaisesti, sillä sillä tuettaisiin koulutusta, joka toteutettaisiin joka tapauksessa ja jolla ei näin ollen ”edistetä tietyn taloudellisen toiminnan kehitystä”.

Perustelu

(24) Komissio pohti, olivatko eräät tuleville työntekijöille ehdotetut koulutuksen osat perusteltuja, sillä Fordilla on ollut mahdollisuus rekrytoida uutta koulutettua työvoimaa.

Kasautuminen/aineettomat alueelliset haitat

(25) Tutkinnan aloittamista koskeva päätös toi esiin kysymyksen siitä, missä määrin ehdotettu tuki osittain korjaa aineettomia alueellisia haittoja eli nykyisen työvoiman taitojen puutetta, jonka vuoksi yritykselle on jo annettu aluetukea investointeja varten vuonna 2008 ([14]).

Deggendorf-periaate

(26) Vakiintuneen oikeuskäytännön ([15]) mukaan uutta tukea ei voida myöntää ennen kuin aiemmin myönnetty sääntöjenvastainen tuki on peritty takaisin kokonaisuudessaan. Romanian viranomaiset eivät pystyneet esittämään muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisajankohtana todisteita siitä, että Craiovan tehtaan yksityistämisen yhteydessä myönnetty tuki, jonka komissio katsoi 27 päivänä helmikuuta 2008 EY:n perustamissopimuksen (nykyisen SEUT-sopimuksen) nojalla sääntöjenvastaiseksi, olisi peritty kokonaisuudessaan takaisin ([16])

4. **ROMANIAN HUOMAUTUKSET**

(27) Romania esitti tutkintamenettelyn aloittamisen jälkeen huomautuksia seuraavista seikoista: i) oikeusperusta, jonka nojalla arvioidaan, noudattaako tuki EY:n perustamissopimusta, ii) tuen kannustava vaikutus ja iii) nk. Deggendorf-periaatteen noudattaminen.

Arvioinnissa käytettävä oikeusperusta

(28) Romania esittää, että tuki pitäisi arvioida oikeusvarmuusperiaatteen mukaisesti niiden sääntöjen perusteella, jotka olivat voimassa ilmoitusajankohtana (huhtikuussa 2008). Tuolloin sovellettiin vielä Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta koulutustukeen 12 päivänä tammikuuta 2001 annettua komission asetusta (EY) N:o 68/2001 ([17]). Yleinen ryhmäpoikkeusasetus ([18]) julkaistiin 9 päivänä elokuuta 2008 ja se tuli voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä julkaisemisesta.

(29) Romania katsoo, että ryhmäpoikkeusasetuksesta johtuvat arviointiperusteet eroavat osittain asetuksesta (EY) N:o 68/2001 johtuvista arviointiperusteista. Romania myös korostaa, että se otti ilmoitusta tehdessään asetuksen (EY) N:o 68/2001 mukaisesti huomioon yleisen tuen osalta 50 prosentin enimmäisintensiteetin ja erityistuen osalta 25 prosentin enimmäisintensiteetin, kun taas ryhmäpoikkeusasetuksen mukaan yleiskoulutuksen intensiteetti voi olla 60 prosenttia ja erityiskoulutuksen 25 prosenttia.

(30) Romania on myös sitä mieltä, että komissio on omaksunut Ford Genkiä ([19]) ja GM Antwerpeniä ([20]) koskevissa päätöksissään joustamattoman lähestymistavan koulutustuen arviointiin kannustavan vaikutuksen suhteen, mikä ei ole komission yhteisen koulutustukea koskevan yleisen lähestymistavan tai Lissabonin strategian mukaista.

([14]) Ks. alaviite 4.

([15]) Yhdistetyt asiat T-244/93 ja T-486/93, TWD v. komissio, tuomio 13.9.1995, Kok. 1997, s. II-2265, sekä asia C-355/95 P, TWD v. komissio, tuomio 15.5.1997, Kok. 1997, s. I-2549.

([16]) Ks. alaviite 4.

([17]) EYVL L 10, 13.1.2001, s. 20.

([18]) Komission asetus (EY) N:o 800/2008, annettu 6 päivänä elokuuta 2008, tiettyjen tukimuotojen toteamisesta yhteismarkkinoille soveltuviksi perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan mukaisesti (yleinen ryhmäpoikkeusasetus) (EUVL L 214, 9.8.2008, s. 3).

([19]) Komission päätös 2006/938/EY, annettu 4 päivänä heinäkuuta 2006, valtiontuesta, jonka Belgia aikoo myöntää Ford Genkin hyväksi (C 40/2005 (ex NN 331/05)) (EUVL L 366, 21.12.2006, s. 32).

([20]) Komission päätös 2007/612/EY, annettu 4 päivänä huhtikuuta 2007, valtiontuesta C 14/06, jonka Belgia aikoo myöntää General Motors Belgiumin (Antwerpen) hyväksi (EUVL L 243, 18.9.2007, s. 71).

Kannustava vaikutus

(31) Välttämättömyys: Romania on pääasiassa sitä mieltä, että jos tukea ei anneta, yrityksen koulutusohjelma on vähemmän kunnianhimoinen ja tarjoaa työntekijöille ainoastaan sen koulutuksen, jota tarvitaan tehtaan käyttämiseen (mikä vastaa noin 17 prosenttia ehdotetusta ohjelmasta; yritys vastaa itse kuluista kokonaisuudessaan), ja paljon vähemmän lisäkoulutusta.

(32) Romania vahvisti, että Ford voisi hallinnoida Craiovan tehdasta tarjoamatta lisäkoulutusta, joka katsotaan tukikelpoiseksi, sillä nykyisellä työvoimalla on kokemusta autotuotannosta ja tehtaalla käytettävä uusi teknologia tarjoaa mahdollisuuden opetukseen käytännön kautta, mikä on tullut esiin myös Fordin muilla toimipaikoilla, joilla tällaista lisäkoulutusta ei ole annettu.

(33) Lisäksi Romania selittää yksityiskohtaisesti, miten tehtaan käyttämiseen tarvittavat kurssit (jotka yritys rahoittaa kokonaisuudessaan) eroavat lisäkursseista (jotka ovat ”hyödyllisiä, mutta eivät välttämättömiä”) kunkin koulutusmoduulin kohdalla.

(34) Turvallisuus: suurin osa neljään ehdotettuun alateemaan (työpaikan turvallisuutta koskevat perustiedot, työkoneiden ja hankilökohtaisten suojeluvälineiden turvallinen käyttö, jalankulkijoiden turvallisuus ja vaaratilanteiden ja riskien tunnistaminen ja ehkäisy) kuuluvista kursseista katsotaan tarpeellisiksi turvallisuuskulttuurin edistämiseksi työpaikalla. Eräät näistä kursseista tarjotaan turvallisuutta koskevien EU:n ja Romanian säädösten noudattamiseksi, ja toisissa keskitytään Fordin tehtaan sisäisten turvallisuusstandardien noudattamiseen. Romanian mukaan Ford soveltaa sisäisesti turvallisuusstandardeja, jotka ylittävät lainsäädännössä asetetut vähimmäisvaatimukset. Tukikelpoisia eivät kuitenkaan ole säädösten edellyttämät turvallisuuskurssit eivätkä yrityksen omaa turvallisuuslinjaa vastaavat kurssitkaan. Yritys maksaa niiden kustannukset kokonaisuudessaan. Turvallisuuteen liittyvä lisäkoulutus, jolle pyydetään 3,2 miljoonan euron tukea, sisältää yksilöllistä ohjausta turvallisuustietoisuuden parantamiseksi ja toimintamallien muutosten tueksi sekä yksilöityä koulutusta valituille ”mallityöntekijöille”. Tämäntyyppinen laaja koulutus on hyödyllistä työntekijöille, mutta ei ole yrityksen kannalta välttämätöntä.

(35) Perustaidot: tämän moduulin tarkoituksena on yksittäisten henkilöiden yksilöllinen kehittäminen ja se on vain hyvin vähän sidoksissa varsinaiseen työtehtävään. Suuri osa moduulin koulutuksesta liittyy yleisiin tietotekniikan taitoihin, englannin kieleen, kielellisiin ja numeerisiin taitoihin ym. Esimerkiksi kielellisen ja numeerisen koulutuksen tavoitteena on täydentää niitä aukkoja, joita on havaittu teollisuuden palveluksessa työskentelevien aikuisten taidoissa eri puolilla maailmaa riippumatta heidän koulutustasostaan. Kielellinen ja numeerinen koulutus ei ole työn kannalta välttämätöntä, koska tehtaassa käytetty teknologia perustuu *Visual Factory* -järjestelmään, jossa työstä annetaan visuaaliset, yksinkertaistetut ohjeet. Kielellisen ja numeerisen koulutuksen tarkoituksena on parantaa työntekijöiden valmiuksia muotoilla ideoita ja käsitteitä ja viestiä ne sujuvasti sekä tulkita kvantitatiivisia muutoksia ympäristössään. Tähän moduuliin sisältyy myös kaikkien tasojen työntekijöille koulutusta johtamisen perustaidoissa. Romanian mukaan tällaiset taidot hyödyttävät kaikkien ryhmien työntekijöitä riippumatta näiden koulutustasosta. Ne hyödyttävät erityisesti työntekijöitä parantamalla näiden elämänlaatua ja synnyttämällä myönteisiä vaikutuksia koko alueelle ja yhteiskunnalle.

(36) Liiketoiminnan perustiedot: koulutusmoduulin yleisenä tavoitteena on perusteellisen ammattitaidon hankkiminen operatiivisessa työssä ja hallinnossa. Koulutusaloista kolme liittyy yrityskohtaisiin johtamistaitoihin (Fordin omat tietotekniikkajärjestelmät, Fordin liiketoimintaprosessit ja Fordin sisäiset valvontaprosessit) ja Ford vastaa niiden kustannuksista kokonaisuudessaan. Lisäkoulutuksella hankitaan yleisiä taitoja, jotka ovat suuressa määrin siirrettävissä muihin yrityksiin tai muille aloille: projektinjohtamistaidot, henkilöstöhallinto, hankinnat, rahoitus, 6 Sigma -ohjelma (menetelmä virheiden vähentämiseksi toistuvissa prosesseissa useilla tuotannon aloilla) sekä yksilöllinen valittujen ”mallityöntekijöiden” koulutus, josta on epäilemättä myös etua yritykselle, sillä se parantaa työympäristöä yhdenmukaistamalla hierarkiaa, mutta joka enimmäkseen hyödyttää koulutettavia lisäämällä näiden kiinnostavuutta työmarkkinoilla. Tälle koulutusmoduulille pyydetään tukea enintään 4,33 miljoonaa euroa.

(37) Teolliset taidot: myös tämä moduuli sisältää koulutusta, joka ylittää työn suorittamiseen vaadittavan tason. Yritys maksaa kokonaisuudessaan kurssit, joita tarvitaan tavanomaisen tuotannon vaatimuksien täyttämiseen, eli ne, jotka käsittelevät käyttöönottoa, huoltoa sekä trukkeja, robotteja ja automatisaatiota. Lisäkoulutusta annetaan kahdella yleisalalla: sähköasentajan ja mekaanikon ammattitaidon parantaminen (joka parantaa työntekijän työllistymismahdollisuuksia, mutta ei ole työn suorittamisen kannalta välttämätöntä) sekä laajennettu huolto, automaatio ja robottien käyttö (yksityiskohtaiset taidot). Molemmissa tapauksissa työntekijä oppii käyttämään erilaisia korkean teknologian laitteita, joita hän ei käytä senhetkisessä työpaikassaan. Tämän koulutusmoduulin tukikelpoinen osuus on ilmoitettu 18,9 miljoonaksi euroksi.

(38) Lisäksi Romania katsoo, että ehdotetun tuen kannustava vaikutus on arvioitava koko koulutusohjelman osalta eikä erikseen kunkin koulutusteeman tai yksittäisen kurssin osalta, sillä viimeksi mainittu voisi johtaa vääristyneisiin tuloksiin kontekstinsa ulkopuolella. Yksittäisessä arvioinnissa ei otettaisi huomioon koulutusohjelmakokonaisuuden lisäarvoa, joka on suurempi kuin erikoisalakoulutuksesta saatujen etujen summa.

(39) Perustelut. Romania erottaa hiljattain rekrytoitujen työntekijöiden saaman koulutuksen perustelujen osalta kysymyksen, miten yritys (kiistämättä) pystyy rekrytoimaan uusia ammattitaitoisia työntekijöitä kysymyksestä, miten perusteltua lisäkoulutus heidän tapauksessaan on. Lisäkoulutuksesta saa yleisiä taitoja, jotka eivät ole työn suorittamisen kannalta välttämättömiä, joten ne ovat kaikkien työntekijäryhmien hyödyksi riippumatta koulutustasosta.

(40) Aineettomat alueelliset haitat: Romania toteaa, että kun tarkastellaan sitä, missä määrin ehdotettu koulutustuki korvaa aineettomia alueellisia haittoja, jotka näkyvät ammattitaidon puutteena ja joihin annetaan jo aluetukea, voidaan todeta, että alueellisella investointituella ja koulutustuella on erilaiset tavoitteet (ja niillä puututaan erilaisiin ongelmiin) ja niiden mukaiset tukikelpoiset kustannukset ovat erilaiset. Alueellisen investointituen tavoite on tukea investointeja EU:n epäsuotuisilla alueilla, kun taas koulutustuella pyritään korjaamaan koulutukseen tehtyjen investointien vähäisyyttä, joka on kaikkialla EU:ssa havaittu ilmiö. Aluetuesta saatujen etujen ”jakautuminen” on päinvastainen kuin koulutustuesta saatujen etujen: ensin mainituista hyötyvät investoijat ja jälkimmäisestä etupäässä työntekijät.

(41) Romania myös korostaa sitä, että ”aineeton” alueellinen haitta, joka johtuu paikallisesta ammattitaidon puutteesta, ei ole EU:n epäsuotuisten alueiden valintaperuste, vaan perusteita ovat bruttokansantuote asukasta kohden, työttömyysluvut, väestötiheys ym. Lisäksi komissio on aiemmin hyväksynyt koulutustukea esimerkiksi sen perusteella, että sillä on vaikutusta paikallisen työvoiman heikosta ammattitaidosta johtuvan kilpailuhaitan korjaamiseen (Webasto ([21]), Vauxhall Motors ([22]).

(42) Samoin perustelu, jonka mukaan alueellista investointitukea saaneet hankkeet eivät voi saada myös koulutustukea, haittaa välillisesti EU:n epäsuotuisia olevia alueita, kun niiltä suljetaan pois mahdollisuus saada tukea koulutushankkeisiin.

Deggendorf-periaate

(43) Romania toimitti asiakirjoja, jotka osoittavat, että Ford Motor Company oli maksanut 27 päivänä kesäkuuta 2008 takaisin 27 miljoonan euron yhteismarkkinoille soveltumattoman yksityistämistuen ([23]) sekä siihen liittyvät korot. Romania katsoo tämän perusteella, että ilmoitettu tuki on nk. Deggendorf-periaatteen mukainen.

5. ASIANOSAISTEN HUOMAUTUKSET

(44) Ford esitti 18 päivänä joulukuuta 2008 huomautuksia, joissa se tuki Romanian esiin tuomia tosiseikkoja ja näkemyksiä ja lisäsi omia huomioitaan ehdotetun tuen kannustavasta vaikutuksesta.

Merkittävä oma osuus

(45) Ford korostaa, että huomattava osuus tästä kattavasta koulutusohjelmasta rahoitetaan sen omista varoista – jopa 128,5 miljoonaa euroa arvioidusta 185,5 miljoonan euron määrästä koko hankkeelle. Lisäksi koulutus, jota lainsäädäntö edellyttää tai joka on tarpeellista tehtaan käyttämisen kannalta, ei ole tukikelpoista, ja yritys rahoittaa sen kokonaan itse. Yrityskohtaisen koulutuksen osuudeksi on arvioitu 29,7 miljoonaa euroa, ja kyseistä koulutusta on alettu antaa nykyiselle työvoimalle vuonna 2009.

Tuen vähentynyt vääristävä vaikutus

(46) Ford toteaa tuen mahdollisesta vääristävästä vaikutuksesta, että ohjelmaan sisältyy enimmäkseen yleiskoulutusta, josta hyötyvät etupäässä työntekijät, mutta yritys vain välillisesti. Tämän vuoksi koulutustuen vääristävän vaikutusten pitäisi olla ainoastaan toisarvoisia ja välillisiä. Ford katsoo, että tästä johtuen tuen vaikutukseen asianomaisten markkinoiden rakenteen ja alan ja teollisuudenalan piirteiden kannalta liittyvät näkökohdat eivät koske yleiskoulutusta, sillä ennustettu tuotanto tai varsinainen tekninen kapasiteetti eivät muutu. Sen sijaan erityiskoulutus voi parantaa yrityksen tuottavuutta suoraan ja näin vaikuttaa sen asemaan markkinoilla. Erityiskoulutus on kuitenkin vain pieni osa ehdotettua lisäkoulutusta.

([21]) Komission päätös valtiontuesta N 653/05, Auxílio à formação – Webasto Portugal (EUVL C 306, 15.12.2006, s. 14).

([22]) Komission päätös valtiontuesta C 23/07 – Vauxhall Motors Ltd – Koulutustuki Ellesmere Portin tuotantoyksikölle (EUVL C 243, 17.10.2007, s. 4).

([23]) Ks. alaviite 4.

Koulutuksen tarpeellisuus

(47) Fordin mukaan käsitys, jonka mukaan osa ilmoitetusta tukikelpoisesta koulutuksesta ei olisi välttämätöntä yrityksen sisäisten turvallisuutta koskevien standardien noudattamisen varmistamiseksi, johtaisi yhdenmukaistamiseen liittyviin kielteisiin sääntelyn vääristymiin. Jos ainoastaan yritykset, joiden sisäiset turvallisuusstandardit ovat löyhät, voivat saada koulutustukea, yrityksiä loppujen lopuksi estettäisiin asettamasta omia tiukkoja sisäisiä turvallisuusstandardeja. Ford pohtii tämän vuoksi, eikö ehdotettu koulutustuki, joka on joka tapauksessa myönnettävä tuensaajalle, olisi vahvistettava kaikkiin yrityksiin tietyllä alalla sovellettavien puolueettomien perusteiden mukaan eikä yrityksen omien sisäisten standardien mukaan. Lisäksi tämän investointihankkeen myötä Fordista tulee vuoteen 2012 mennessä suurin teollisuuden alan työnantaja Romaniassa. Tällaisilla investoinneilla on taloudessa suunnannäyttäjän rooli, ja Romanian hallitus tukee Fordin suunnitelmia tehdä Craiovan tehtaasta malliesimerkki muille työnantajille ja uusille investoijille.

(48) Ford on myös sitä mieltä, että tukikelpoiseksi katsottu lisäkoulutus ei yleisemmällä tasolla ole tehtaan käyttämisen kannalta tarpeellista, sillä Ford-konsernissa sovelletaan parhaillaan järjestelmää, jossa tuotantokustannuksia vähennetään ja tehokkuutta lisätään. Autonvalmistajat ovat ajan myötä siirtyneet sarjatuotannosta joustaviin tuotantomenetelmiin, ja tämä kehitys edellyttää toimintamallien muutosta, sillä siinä kaikki sisäisen organisaation tasot on otettava mukaan. Tähän muutokseen riittäisi se koulutusohjelman osa, joka ei ole tukikelpoinen.

Aineeton alueellinen haitta

(49) Ford tukee Romanian esiin tuomia perusteluja, joilla vastustetaan ajatusta alueellisen investointituen ja koulutustuen mahdollisesta päällekkäisyydestä heikkoon ammattitaitoon liittyvien aineettomien alueellisten haittojen korjaamiseksi. Se on myös sitä mieltä, että tietyn alueen ammattitaito- ja koulutustaso olisi otettava huomioon arvioitaessa ehdotetun koulutustukitoimenpiteen myönteisiä ulkoisvaikutuksia.

Vertailu

(50) Ford esittää vertailun Pietarissa sijaitsevassa tehtaassaan toteuttamansa koulutusohjelman ja Craiovan tehdasta koskevan ehdotetun ohjelman välillä. Vertailun tavoitteena on osoittaa, että Fordin tehdasta on mahdollista hallinnoida tehokkaasti Craiovan tehdasta koskevaa vähemmän kunnianhimoisella koulutusohjelmalla, joten Craiovan tehtaan lisäkoulutukseen annettavalla tuella on kannustava vaikutus.

(51) Ford katsoo, että näiden kahden koulutusohjelman vertaaminen on tarkoituksenmukaista seuraavista syistä:

— Tuotanto: Ford otti Pietarissa käyttöönsä tehtaan, jossa oli aiemmin valmistettu suuria moottoreita laivanrakennusalan ja puolustusteollisuuden käyttöön, kun Craiovassa on valmistettu autoja. Ford valmistaa Pietarin tehtaassa ainoastaan autoja (vuodesta 2002 Ford Focus II -mallia ja vuodesta 2009 Ford Mondeota), kun taas Craiovassa tullaan valmistamaan sekä autoja että moottoreita. Pietarin tehtaalla ei ole prässäämöä, kuten Craiovan tehtaalla. Kun näitä eroja ei oteta lukuun, Fordin mukaan Craiovan tehtaan alkuedellytykset vastaavat Pietarin tehtaan alkuedellytyksiä, sillä molemmat tehtaat ostettiin uusien autonvalmistuslinjojen käyttöön ottamiseksi. Molemmissa tehtaissa käytetään samaa Fordin tuotantojärjestelmää ja tuotantovaiheet muistuttavat toisiaan myös työvoimalta edellytetyn taitotason osalta.

— Työvoima: Ford ei pitänyt Pietarissa entistä työvoimaa. Sinne rekrytoitu uusi työvoima oli keskimäärin nuorempaa ja koulutetumpaa mutta vähemmän kokenutta kuin Craiovan työvoima. Näistä eroista huolimatta Ford on sitä mieltä, että näiden kahden tehtaan työvoimat olivat lähtökohdiltaan verrattavissa toisiinsa. Molemmat olivat tottuneita markkinatalouteen kuulumattomien maiden työoloihin, mikä näkyi esimerkiksi erilaisena turvallisuuskulttuurina kuin vastaavissa länsimaisissa yrityksissä ja riittämättömänä monikansallisen yrityksen toiminta- ja hallintokokemuksena (riippumatta koulutustasosta).

(52) Pietarin tehtaan koulutusohjelma oli rakenteeltaan samanlainen kuin Craiovan tehtaan. Pietarin tehtaalla Ford tarjosi kuitenkin vain tarvittavan vähimmäiskoulutuksen, ja johtavassa asemassa oleva henkilöstö sai käydä useampia kursseja kuin vähän koulutetut työntekijät. Tuotanto aloitettiin vuonna 2002 siten, että koulutusta annettiin vain se vähimmäismäärä, joka tarvittiin Fordin laatu- ja turvallisuusvaatimusten täyttämiseksi.

(53) Ford simuloi Pietarin koulutusohjelman Craiovan tehtaan 9 000 työntekijään. Lopputulos oli, että Pietarin tyyppiseen koulutusohjelmaan sisältyisi vain noin 26 prosenttia siitä koulutuksesta, jotka suunnitellaan annettavaksi Craiovan tehtaalla. Siihen kuuluisi vain 57 prosenttia Craiovaan suunnitellusta turvallisuuden moduulista, 2 prosenttia perustaitojen moduulista, 30 prosenttia liiketoiminnan perustietojen moduulista ja 47 prosenttia teollisten perustaitojen moduulista.

6. TUEN ARVIOINTI

6.1 Tuen olemassaolo

(54) Romanian ilmoittama Ford Craiovaa koskeva toimenpide täyttää kumulatiiviset edellytykset, joilla se voidaan katsoa SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi valtiontueksi. Toimenpide on Romanian valtion julkisista varoista maksama suora avustus. Toimenpide on myös valikoiva, sillä siihen liittyy yksittäistä ja tapauskohtaista taloudellista tukea yhdelle tuensaajalle eli Ford Craiovalle. Tuensaaja saa toimenpiteestä etua, koska se vapautetaan osasta kustannuksia, joita aiheutuu ehdotetusta koulutusohjelmasta. Toimenpide vääristää kilpailua, sillä tuensaajayritystä suositaan verrattuna sen kilpailijoihin, jotka eivät saa tukea vastaaviin tarkoituksiin. Tuki vaikuttaa myös jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, sillä sekä tuensaaja että sen kilpailijat pitävät tuotteitaan kaupan pääosin EU:n laajuisilla markkinoilla, mutta myös ETA:n markkinoilla sekä maailmanmarkkinoilla.

6.2 Arvioinnissa käytettävä oikeusperusta

(55) Romania pyytää, että tuki hyväksyttäisiin ilmoituksen tekohetkellä (huhtikuussa 2008) sovellettujen sääntöjen nojalla. Romania esittää erityisesti seuraavia perusteita: i) sitä, onko ehdotettu tuki perussopimuksen mukainen, on arvioitava ilmoituksen tekoajankohtana sovelletussa asetuksessa (EY) N:o 68/2001 ([24]) säädettyjen perusteiden mukaisesti, ii) komission ei pitäisi soveltaa takautuvasti ryhmäpoikkeusasetusta ([25]) (joka julkaistiin 9 päivänä elokuuta 2008 ja tuli voimaan 20 päivää myöhemmin), ja yleisemmällä tasolla iii) liian tiukka kannustavan vaikutuksen perusteen soveltaminen, joka alkoi Ford Genkiä ([26]) ja GM Antwerpeniä ([27]) koskevista päätöksistä, ei ole komission koulutustukea koskevan yleisen lähestymistavan mukaista.

(56) Yhteisöjen tuomioistuin selvitti asiassa komissio vastaan Freistaat Sachsen ([28]) antamassaan tuomiossa valtiontukien arviointiperusteiden ajallisen sovellettavuuden ongelmaa arvioitaessa ilmoitettujen tukitoimenpiteiden soveltuvuutta. Tuomioistuimen mukaan sellaisia valtiontukien soveltuvuuden arviointia koskevia sääntöjä, periaatteita ja kriteereitä, jotka ovat voimassa ajankohtana, jolloin komissio tekee päätöksensä, voidaan lähtökohtaisesti pitää kilpailutilanteeseen parhaiten soveltuvina. ([29]) Tuomioistuin toteaa: "[…] jäsenvaltion suunnitellusta tuesta tai tukijärjestelmästä tekemällä ilmoituksella ei luoda sellaista lopullisesti muotoutunutta oikeudellista tilannetta, joka merkitsisi sitä, että komission on ratkaistava kyseisten tukien tai tukijärjestelmien soveltuvuus yhteismarkkinoille soveltamalla kyseisen ilmoituksen tekohetkellä voimassa olleita sääntöjä. Komission tehtävänä on päinvastoin soveltaa sääntöjä, jotka ovat voimassa ajankohtana, jolloin se tekee ratkaisunsa, ja komission tältä osin tekemän päätöksen lainmukaisuutta on arvioitava ainoastaan näiden sääntöjen pohjalta." ([30])

(57) Tuomioistuin myös toteaa, että kun tuen yhteensoveltuvuus ratkaistaan uusien sääntöjen perusteella, komission on asian ratkaisemiseksi pyydettävä niitä, joita asia koskee, ottamaan kantaa kyseisen tuen yhteensoveltuvuuteen näihin uusiin sääntöihin nähden. On syytä mainita, että tämä menettelyllinen velvollisuus jätetään soveltamatta vain silloin, kun uusiin sääntöihin ei sisälly olennaisia muutoksia aiemmin voimassa olleisiin sääntöihin nähden. ([31])

(58) Edellä esitetystä seuraa, että komission on arvioitava se, onko tuki SEUT-sopimuksen mukainen, niiden sääntöjen ja perusteiden mukaisesti, joita on sovellettu päätöksen muotoiluajankohtana. Yksittäinen koulutustuki, joka ei täytä poikkeuksen edellytyksiä, on arvioitava SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan nojalla: SEUT-sopimuksen mukaiseksi voidaan katsoa "tukea tietyn taloudellisen toiminnan tai talousalueen kehityksen edistämiseen, jos tuki ei muuta kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla". Koulutustukea koskeva asetus (EY) N:o 68/2001 ([32]) korvattiin ryhmäpoikkeusasetuksella ([33]) kahdenkymmenen päivän kuluttua sen julkaisemisesta 9 päivänä elokuuta 2009. Ryhmäpoikkeusasetuksen johdanto-osan 29 ja 32 kappaleen sekä 6 artiklan 1 kohdan g alakohdan mukaan komission on arvioitava erikseen yksittäinen koulutustuki, joka ylittää 2 miljoonaa euroa hanketta kohti, yhteisön välineissä vahvistettujen perusteiden mukaisesti riippumatta siitä, onko se tapauskohtainen tai kuuluuko se tukiohjelmaan. Komission on tällöin pidettävä perustana yksittäistä ilmoitusta edellyttävän koulutustuen soveltuvuusperusteita koskevaa komission tiedonantoa ([34]), jäljempänä 'vuoden 2009 koulutustukitiedonanto', joka julkaistiin 11 päivänä elokuuta 2009 ja joka tuli voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä julkaisemisesta.

(59) Komission on arvioitava Freistaat Sachsenia koskevan tuomion periaatteiden mukaisesti, noudattaako ilmoitettu tuki SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohtaa ryhmäpoikkeusasetuksessa tarkoitetulla tavalla ja vuoden 2009 koulutustukitiedonannossa vahvistettujen yksittäisten arviointiperusteiden mukaisesti.

([24]) Ks. alaviite 17.
([25]) Ks. alaviite 18.
([26]) Ks. alaviite 19.
([27]) Ks. alaviite 20.
([28]) Asia C-334/07 P, komissio v. Freistaat Sachsen, tuomio 11.12.2007, Kok. 2008, s. I-9975.
([29]) Sama, 51 kohta.
([30]) Sama, 53 kohta.
([31]) Sama, 56 kohta; ks myös asia C-49/05 P, Ferriere Nord v. komissio, tuomio 8.5.2008, 68–71 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa.
([32]) Ks. alaviite 17.
([33]) Ks. alaviite 18.
([34]) Komission tiedonanto perusteista koulutukseen myönnettävän, yksittäistä ilmoitusta edellyttävän valtiontuen soveltuvuuden arvioimiseksi (EUVL C 188, 11.8.2009, s. 1).

(60) Komissio katsoo, ettei ilmoitetun tuen arviointi ryhmäpoikkeusasetuksesta ja vuoden 2009 koulutustukitiedonannosta johtuvien sääntöjen ja perusteiden mukaisesti loukkaa asianosaisten osapuolten menettelyllisiä oikeuksia (ks. johdanto-osan 57 kappale). Komission on Freistaat Sachsenia koskevan tuomion mukaan annettava asianosaisille osapuolille mahdollisuus esittää huomioita uusien sääntöjen soveltamisesta ilmoitettuun tukeen ainoastaan siltä osin kuin uusissa säännöissä on merkittävästi muutettu vanhoja sääntöjä.

(61) Komissio huomauttaa, että se ilmoitti syyskuussa 2008 tekemässään muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä, että tuki arvioidaan ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisesti. Asianosaisille osapuolille annettiin siis näin mahdollisuus esittää huomioita ilmoitetun tuen arvioimisesta ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisesti. Romania esittikin marraskuussa 2008 esittämissään huomioissa argumentteja ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamista vastaan. Romania esitti erityisesti, että ryhmäpoikkeusasetuksesta johtuvat arviointiperusteet ovat osittain erilaiset kuin ne, joita aiemmin sovellettiin asetuksen (EY) N:o 68/2001 mukaisesti erityisesti yleiskoulutukseen sallitun enimmäisintensiteetin osalta, sillä se nousi asetuksen (EY) N:o 68/2001 mukaisesta 50 prosentista ryhmäpoikkeusasetuksessa 60 prosenttiin tukikelpoisista kuluista ([35]).

(62) Komissio katsoo myös, ettei vuoden 2009 koulutustukitiedonannossa muuteta merkittävästi Freistaat Sachsenia koskevassa tuomiossa tarkoitettujen tukien kaltaisten tukien arviointia ([36]). Vuoden 2009 koulutustukitiedonannossa kootaan yhteen ja vahvistetaan EU:n valtiontukivalvonnan periaatteet ja perusteet, jotka koskevat esimerkiksi markkinoiden toimintapuutteiden tai myönteisten ulkoisvaikutusten rationaalista analysointia, yleis- ja erityiskoulutuksen eroja, tuen tarkoituksenmukaisuutta, kannustavaa vaikutusta, suhteellisuusperiaatetta ja tuen mahdollisen vääristävyyden analysointia.

(63) Romania ja tuensaaja vaikuttavat olevan huolestuneita erityisesti väitetystä liian tiukasta kannustavan vaikutuksen tulkinnasta ja soveltamisesta koulutustuen arvioinnissa. Komissio katsoo silti, että tämän perusteen määrittelyä vuoden 2009 koulutustukitiedonannossa ei voida katsoa merkittäväksi arviointisääntöjen muuttamiseksi. Päätökset Ford Genkin ([37]) ja GM Antwerpenin ([38]) asioissa, jotka Romania esittää esimerkkeinä kannustavan vaikutuksen liian tiukasta tulkinnasta, ovat itse asiassa ajalta ennen ilmoitusajankohtaa. Kannustavan vaikutuksen perusteesta ei säädetty nimenomaisesti asetuksessa (EY) N:o 68/2001, vaikka sen tausta-ajatus kuuluu SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaisesti kaikkien tukitoimenpiteiden soveltuvuutta koskevaan arviointiin ja näkyi implisiittisesti johdanto-osan 10 ja 11 kappaleen taustalla, kun tarkastellaan tuen mahdollista roolia markkinahäiriöiden poistamisessa. Aiemmissa koulutustukea koskevissa, vuonna 1998 vahvistetuissa puitteissa ([39]) oli jo vahvistettu kannustava vaikutus erääksi tärkeimmistä perusteista arvioitaessa tämän tyyppisiä tukia ([40]). Lisäksi tutkimuksen aikana Romania ja tuensaaja toimittivat yksityiskohtaisia selvityksiä ehdotetun tuen kannustavasta vaikutuksesta, tarpeellisuudesta ja tarkoituksenmukaisuudesta, ehdotetun tukikelpoisen koulutuksen yleisen ja erityisen osuuden erosta ja tuen (väitteen mukaan vähäisistä) mahdollisuuksista vääristää kilpailua.

(64) Komissio katsoo näiden seikkojen perusteella, että on perusteltua arvioida tuki vuoden 2009 koulutustukitiedonannosta ja ryhmäpoikkeusasetuksesta johtuvien perusteiden mukaan siten, että asianosaisten osapuolten menettelyllisiä oikeuksia kuitenkin suojataan. Komissio toteaa myös, ettei kolmansilta osapuolilta (tuensaajan kilpailijoilta ym.) ole saatu muodollisen tutkintamenettelyn aikana huomautuksia.

6.3 **Tuen soveltuvuus SEUT-sopimuksen nojalla**

(65) Vuoden 2009 koulutustukitiedonannossa määritetään yksittäiselle yritykselle myönnettävän koulutustuen SEUT-sopimukseen soveltuvuuden arviointiperusteet, kun tuki on yli 2 miljoonaa euroa, riippumatta siitä, onko kyseessä tapauskohtaisesti tai tukiohjelman perusteella myönnetty tuki. Tällaisten toimenpiteiden soveltuvuuden arviointi edellyttää ehdotetun tuen myönteisten ja kielteisten vaikutusten vertaamista sen arvioimiseksi, kumoaako myönteisistä vaikutuksista saatu etu kielteiset vaikutukset.

([35]) Ryhmäpoikkeusasetuksen 39 artiklan 2 kohta.
([36]) Ks. alaviite 28.
([37]) Ks. alaviite 19.
([38]) Ks. alaviite 20.

([39]) Komission tiedonanto – Koulutukseen myönnettävää tukea koskevat yhteisön puitteet (EYVL C 343, 11.11.1998, s. 10).
([40]) Koulutukseen myönnettävää tukea koskevien yhteisön vuoden 1998 puitteiden 27 ja 28 kohta. Esimerkiksi 28 kohdassa todetaan: "Tuen kannustinvaikutuksen määrittelemiseksi komissio tarkastelee, kannustaako tuki yrityksiä järjestämään aiempaa enemmän koulutusta tai käyttämään siihen tavallista enemmän varoja. Tuki, joka liittyy yrityksen toiminnasta tavallisesti aiheutuviin menoihin (tavanomaiset uusille työntekijöille järjestettävät kurssit jne.) ja jonka ainoana tarkoituksena on vähentää pysyvästi tai hetkellisesti yritykselle tavallisesti aiheutuvia kustannuksia, ei ole luonteeltaan kannustavaa, eikä sitä voida yleensä hyväksyä […]". Ks. myös Loredana von Buttlar ja Salim Medghoul (2008): The Principle of the Incentive Effect Applied to Training Aid – Some Recent Cases, Competition Policy Newsletter nro 3, s. 85, Internetissä osoitteessa http://ec.europa.eu/competition/publications/cpn/2008_3_85.pdf

(66) Tuen myönteisiä vaikutuksia arvioidaan seuraavista näkökulmista: i) ehdotetun tuen mahdollisuudet parantaa tiettyjä markkinoiden toimintapuutteita ja tuottaa myönteisiä ulkoisvaikutuksia (perustelut), ii) tuen tarkoituksenmukaisuus, iii) tuen kannustava vaikutus ja tarpeellisuus ja iv) se, missä määrin tuen määrä pystytään pitämään pienimmällä mahdollisella tasolla sen tavoitteen saavuttamiseksi (suhteellisuus). Kielteisiä vaikutuksia arvioidaan tuen ja kyseisten markkinoiden ominaispiirteiden perusteella sen mukaan, miten tuki saattaa vääristää kilpailua ja EU:n sisäistä kauppaa.

Markkinoiden toimintapuutteet/myönteiset ulkoisvaikutukset

(67) Vuoden 2009 koulutustukitiedonannon 5–11 kohdan mukaan tuki katsotaan perustelluksi, mikäli jäsenvaltio antaa todisteita siitä, että sillä korjataan ongelmia, joka johtuvat riittämättömästä investoinnista koulutukseen – koko EU:n alueella voidaan havaita markkinoiden toimintapuute. Yritykset ovat usein haluttomia investoimaan työntekijöidensä koulutukseen, mikäli sillä ei saada aikaan konkreettisia ja välittömiä etuja yritykselle itselleen tai se ei ole joka tapauksessa yrityksen tehokkaan toiminnan kannalta välttämätöntä. Koulutuksella voidaan kuitenkin saada aikaan etuja koko taloudelle ja yhteiskunnalle erityisesti silloin, kun tuensaajien saamat taidot voidaan siirtää toiseen työpaikkaan tai ne tuottavat yhteiskunnalle myönteisiä vaikutuksia. Yritykset ovat periaatteessa haluttomampia investoimaan koulutukseen, jos koulutuksen yritykselle tuottama välitön etu ei ylitä myönteisiä vaikutuksia. Toisin sanoen tuen perusteluna ovat sen tarjoamat mahdollisuudet korjata tietty markkinoiden toimintapuute, joka liittyy koulutuksen myönteisiin ulkoisvaikutuksiin.

(68) Komissio analysoi sen arvioimiseksi, onko tuki perusteltua koulutusinvestointien riittämättömyyden korjaamista koskevien mahdollisuuksiensa vuoksi, ensin ehdotetun koulutuksen luonteen eli onko se ryhmäpoikkeusasetuksen 38 artiklassa tarkoitettua yleis- vai erityiskoulutusta tai molempia. Tämä ero on tärkeä, sillä yleiskoulutuksella katsotaan olevan paremmat mahdollisuudet tuottaa myönteisiä ulkoisvaikutuksia kuin erityiskoulutuksella, joka hyödyttää eritoten yritystä. Tämän vuoksi yleiskoulutukseen annettua tukea pidetään erityiskoulutusta todennäköisempänä syynä yrityksille tehdä investointeja koulutukseen.

(69) Ryhmäpoikkeusasetuksen 38 artiklan 1 kohdan mukaan erityiskoulutuksella tarkoitetaan ”koulutusta, johon sisältyvää opetusta voidaan hyödyntää suoraan ja pääasiassa tuetun yrityksen työntekijän nykyisessä tai tulevassa työtehtävässä ja josta saatavaa pätevyyttä ei voida siirtää tai voidaan siirtää vain vähäisessä määrin muihin yrityksiin tai muille työelämän aloille”. Yleiskoulutus määritellään ryhmäpoikkeusasetuksen 38 artiklan 2 kohdassa koulutukseksi, ”johon sisältyvää opetusta voidaan hyödyntää muullakin tavoin kuin ainoastaan tai pääasiassa tuetun yrityksen työntekijän nykyisessä tai tulevassa työtehtävässä ja josta saatava pätevyys on yleisesti ottaen siirrettävissä muihin yrityksiin tai muille työelämän aloille”. Molemmat koulutustyypit hyödyttävät yritystä jonkin verran, sillä se saa koulutetumpaa työvoimaa, mutta perimmäinen ero yleis- ja erityiskoulutuksen välillä on koulutuksesta saatujen taitojen ”siirrettävyydessä”.

(70) Ryhmäpoikkeusasetuksen 38 artiklan 2 kohdan a ja b alakohdassa ja vuoden 2009 koulutustukitiedonannon 9 kohdan 2 alakohdassa luetellaan tekijöitä, joita olisi voitu ottaa huomioon todettaessa, että tuki on luonteeltaan yleistä. Näitä ovat seuraavat: i) useat eri yritykset järjestävät koulusta yhdessä tai siitä voivat hyötyä eri yritysten työntekijät, ii) koulutuksesta saa todistuksen, se johtaa tunnustettuun tutkintoon tai viranomainen tai julkinen laitos on hyväksynyt sen, iii) koulutus on tarkoitettu työntekijäryhmille, jotka tuottavat kyseiselle yritykselle tai toimialalle suuren liikevaihdon ja iv) koulutuksesta voi olla työntekijälle hyötyä myös muualla (tulevissa työtehtävissä muissa yrityksissä, sosiaalisessa elämässä, hyvinvoinnin kannalta jne.).

(71) Komissio toteaa Romanian ja Fordin osoittaneen vakuuttavasti, että tukikelpoinen lisäkoulutus on vuoden 2009 koulutustukitiedonannon 9 kohdan 2 alakohdassa mainitun neljännen tekijän mukainen eli siitä voi olla hyötyä myös tulevissa työpaikoissa. Romania ja Ford ovat erityisesti osoittaneet, että lisäkoulutuksella saadaan taitoja, jotka ovat siirrettävissä, joista työntekijöille voi olla hyötyä myös työpaikan ulkopuolella, jotka lisäävät hänen hyvinvointiaan, parantavat elämänlaatua ja työllistymismahdollisuuksia muissa yrityksissä ja muilla aloilla ja, ei vähäisimpänä seikkana, joilla on myönteisiä ulkoisvaikutuksia taloudelle ja yhteiskunnalle SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan a kohdassa tarkoitettua tukea saavilla, epäsuotuisilla alueilla.

(72) Romania on näin ollen ehdottanut tukea koulutushankkeelle, jonka tukikelpoiset kustannukset liittyvät suurimmaksi osaksi yleiskoulutukseen. Koulutushankkeen kokonaistalousarvion 185,5 miljoonasta 113,7 miljoonaa euroa ilmoitetaan yleiskoulutukseen varatuiksi tukikelpoisiksi kustannuksiksi (palkkojen korvaamista lukuun ottamatta) ja ainoastaan 1,5 miljoonaa euroa katsotaan erityiskoulutukseen varatuiksi tukikelpoisiksi kustannuksiksi (palkkoja lukuun ottamatta) (ks. alaviite 15). Tarkemmin tarkasteltuna turvallisuuden, liiketoiminnan perustietojen ja teollisten taitojen moduuleissa annettava ”erityinen” lisäkoulutus on luonteeltaan miltei yksinomaan yleistä, kun taas perustaitojen moduulissa annettava lisäkoulutus on yksinomaan yleistä (ks. johdanto-osan14 kappale sekä johdanto-osan 34–37 kappale).

(73) Komissio katsoo, että Romania ja Ford ovat osoittaneet tyydyttävästi ehdotetun koulutusohjelman yleis- ja erityisosuuden eron. Erityisesti ne ovat osoittaneet, että kussakin neljästä päämoduulista annettavalla tukikelpoisella yleisellä lisäkoulutuksella saadaan taitoja, jotka ovat työntekijöiden kannalta hyödyllisiä myös muilla työpaikoilla kuin Craiovan tehtaalla ja jotka ovat siirrettävissä vuoden 2009 koulutustukitiedonannossa ja ryhmäpoikkeusasetuksessa tarkoitetulla tavalla. Romania osoittaa, että perustaitojen moduulissa annettavan lisäkoulutuksen tarkoituksena on tukea yksilötason henkilökohtaista kehittämistä ja se liittyy vain varsin vähäisessä määrin varsinaisiin työtehtäviin (ks. johdanto-osan 35 kappale). Tämän moduulin koulutuksella saadaan yleisiä taitoja (esimerkiksi tietotekniikassa, englannin kielessä, kielellisissä ja numeerisissa taidoissa), joista on hyötyä kaikille työntekijäryhmille ammattikoulutuksesta riippumatta. Esimerkiksi yksilöllisellä kielellisellä ja numeerisella koulutuksella parannetaan eri työntekijöiden, joilla on erilainen ammatillinen koulutus, kykyä kommunikoida ja välittää käsitteitä ja ideoita sekä tulkita ympäristön määrällisiä muutoksia. Samoin moduuli sisältää yksilöityä johtamiskoulutusta kaikille työntekijäryhmille. Nämä taidot hyödyttävät pääasiassa työntekijää, sillä ne parantavat heidän elämänlaatuaan ja aiheuttavat myönteisiä ulkoisvaikutuksia taloudelle ja yhteiskunnalle kokonaisuudessaan. Nämä myönteiset ulkoisvaikutukset ovat erityisen tuntuvia alueella, jolla Craiovan tehdas sijaitsee ja joka on SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan a alakohdassa tarkoitettua tukea saava epäsuotuisa alue EU:ssa.

(74) Liiketoiminnan perustietojen moduulissa annettavalla yleisellä lisäkoulutuksella opetetaan yleisiä taitoja, jotka ovat suurelta osin siirrettävissä muihin yrityksiin tai muille teollisuuden aloille, laajoilla osa-alueilla kuten projektinjohtamistaidoissa, henkilöstöhallinnossa, hankinnoissa, rahoituksessa, 6 Sigma -ohjelmassa (eri teollisuuden aloilla sovellettava menetelmä, jolla pyritään vähentämään virheitä toistuvissa prosesseissa) (ks. johdanto-osan 36 kappale). Tällaiset yleiset taidot saattavat lisätä työntekijöiden työllistettävyyttä työmarkkinoilla. Samoin teollisten taitojen moduulissa annettava yleinen lisäkoulutus kattaa kaksi suurta alaa: sähköasentajan/mekaanikon ammattitaidon parantamisen, mikä lisää työllistymismahdollisuuksia, ja laajat (yksityiskohtaiset) huoltoon, automaatioon ja robottien käyttöön liittyvät opinnot. Molemmissa tapauksissa työntekijät oppivat käsittelemään erityyppisiä laitteita kuin omassa työssään, jolloin saadut taidot on siirrettävissä.

(75) Turvallisuuskoulutusmoduulin (ks. johdanto-osan 34 kappale) tukikelpoiseen lisäkoulutukseen, johon kuuluu sekä yleis- että erityiskoulutusta, sisältyy yksilöityä opastusta turvallisuustietoisuuden lisäämisessä ja turvallisuutta koskevien käyttäytymismallien muuttamisessa. Kun otetaan huomioon, että turvallisuutta koskevan lisäkoulutuksen yleinen osuus antaa työntekijälle myös hänen tavanomaisten työtehtäviensä ulkopuolella hyödyllisiä taitoja, joita voi käyttää hyväksi myös muissa töissä ja jopa yksityiselämässä, voidaan todeta, että tällä koulutuksella saadaan aikaan useita yleiskoulutukseen liittyviä myönteisiä ulkoisvaikutuksia.

(76) Komissio toteaa tämän vuoksi Romania ja Fordin osoittaneen tyydyttävällä tavalla, että työntekijät voivat hyötyä yleisestä lisäkoulutuksesta saamistaan taidoista tulevaisuudessa myös tulevissa työtehtävissä muissa yrityksissä, sosiaalisessa elämässä tai hyvinvoinnin kannalta vuoden 2009 koulutustukitiedonannon 9 kohdan 2 alakohdan d luetelmakohdassa tarkoitetulla tavalla. Tämän näkemyksen vahvistavat todisteet, jotka Romania ja Ford ovat toimittaneet (ks. johdanto-osan 16 kappale) osoittaakseen, että valtaosa (jopa 90 prosenttia) ohjelman kouluttajista rekrytoidaan erikoistuneista ulkopuolisista koulutuskeskuksista ja että suuri osa koulutuksesta annetaan muualla kuin tehtaassa (vrt. päätöksen johdanto-osan 18 kappale, jossa ilmoitetaan tukikelpoiset matkakustannukset niin koulutettavien kuin kouluttajienkin osalta).

(77) Komission on kuitenkin samalla todettava, etteivät muut ryhmäpoikkeusasetuksen 38 artiklan 2 kohdan a ja b kohdassa ja vuoden 2009 koulutustukitiedonannon 9 kohdan 2 alakohdan a, b ja c luetelmakohdassa esimerkkinä luetellut siirrettävyyden tunnusmerkit vaikuta täyttyvän tässä tapauksessa. Erityisesti koulutushanke on vain yhden yrityksen järjestämä eivätkä muiden yritysten työntekijät voi osallistua siihen. Romania ja Ford eivät ole esittäneet tietoja siitä, johtaako koulutus tutkintoon. Koska on mahdollista, että koulutusta antavat suurelta osin yksityisistä yrityksistä valitut kouluttajat, ei ole kovinkaan todennäköistä, että koulutettavat saisivat viranomaisten hyväksymän todistuksen tai tutkinnon. Asianosaiset osapuolet eivät ole esittäneet tietoja työntekijöiden liikkuvuudesta muihin yrityksiin ja/tai muille aloille. Komissio katsoo tämän johdosta, että saatujen taitojen siirrettävyyttä olisi vahvistettava antamalla koulutettaville osallistumistodistus. Vaikka tämä edellytys ei yksin riitä täyttämään vuoden 2009 koulutustukitiedonannon 9 kohdan 2 alakohdan b luetelmakohdan vaatimuksia, sillä kuitenkin vahvistettaisiin siirrettävyysvaatimuksen noudattamista soveltamisvaiheessa. Tätä näkökulmaa käsitellään tämän päätöksen 2 artiklan 5 kohdassa. Komissio katsoo, että vuoden 2009 koulutustukitiedonannon 9 kohdan 2 alakohdan b luetelmakohdan neljäs tekijä täyttyy. Komissio toteaa edellä esitetyn perusteella, että ehdotetun yleisen lisäkoulutuksen siirrettävyyttä koskeva vaatimus täyttyy.

(78) Komissio pohti tutkintamenettelyn aloittamista koskevassa päätöksessään, olivatko tietyt tukikelpoisen lisäkoulutuksen osat todella tarpeellisia tuleville työntekijöille erityisesti, kun otetaan huomioon, että tuensaajalla oli myös mahdollisuus palkata koulutetumpaa työvoimaa. Tämä epäilys kumottiin aiemmin esitetyillä tiedoilla ehdotetun yleisen lisäkoulutuksen siirrettävyydestä ja siitä, että sen avulla voidaan saada aikaan myönteisiä ulkoisvaikutuksia tukea saavalla alueella sekä taloudessa ja yhteiskunnassa yleensä.

(79) Edellä esitettyjen seikkojen perusteella katsotaan, että perusteluja koskeva peruste täyttyy.

Valtiontuki tarkoituksenmukaisena välineenä

(80) Komission on vuoden 2009 koulutustukitiedonannon 10 ja 11 kohdan mukaisesti arvioitava, onko valtiontuki tarkoituksenmukaisin väline ehdotetun koulutuksen edistämiseksi. Komission on otettava huomioon Romanian suunnitteleman tuen vaihtoehdot, joita olisivat koulutus alueellisen opetusjärjestelmän kautta tai työntekijöiden tukeminen, jotta he voisivat seurata koulutusta jossakin muualla kuin yrityksessä.

(81) Romania on todennut, että koulutushanke perustuu miltei yksinomaan ulkoisten kouluttajien antamaan koulutukseen, ja nämä kouluttajat rekrytoidaan erikoistuneen yrityksen avulla alueellisten tai ulkomaisten yhtiöiden joukosta. Komissio katsoo, ettei asiassa ole tutkittu tarpeeksi vaihtoehtoa, jossa suunnitellun koulutuksen järjestää (ainakin osittain) paikallinen julkinen laitos. Tästä riippumatta komissio hyväksyy Romanian näkemyksen, että kattava koulutusohjelma, jollaista Craiovan tehtaalle esitetään, saa lisäarvoa synergiasta, jota syntyy erilaisten koulutustyyppien välille ja joka on suurempi kuin tietyillä aloilla annettavien yksittäisten kurssien arvo yhteensä.

(82) Tämän perusteella katsotaan, että tarkoituksenmukaisuutta koskeva peruste täyttyy.

Tuen kannustava vaikutus/tarpeellisuus

(83) Vuoden 2009 koulutustukitiedonannon 12 kohdan mukaisesti on todettava, onko ehdotetulla tuella kannustava vaikutus, jonka johdosta tuensaaja muuttaa käyttäytymistään tarjoamalla enemmän ja/tai parempaa koulutusta kuin mitä se olisi tarjonnut ilman tukea. Kannustavan vaikutuksen perusteen noudattaminen on tuen hyväksymisen ehdoton edellytys (ryhmäpoikkeusasetuksen johdanto-osan 28 kohta).

(84) Kannustava vaikutus todetaan vertailevalla analyysillä eli vertaamalla koulutuksen toteutumista tuen kanssa ja ilman sitä (vuoden 2009 koulutustukitiedonannon 13 kohta).

(85) Ford on esittänyt ehdotetun tuen kannustavan vaikutuksen osoittamiseksi vertailun Pietarin autotehtaan työntekijöiden koulutusohjelman ja Craiovan tehtaalle ehdotetun vastaavan ohjelman välillä. Yritys ei ole saanut tukea Pietarin tehtaan koulutusohjelmaan. Kyseisen koulutusohjelman rakenne oli samankaltainen kuin Craiovan tehtaalla, vaikka soveltamisala ja kurssien laajuus olivat erilaiset. Yritys tarjosi Pietarissa ainoastaan sen vähimmäismäärän koulutusta, joka tarvittiin turvallisuusvaatimusten täyttämiseksi ja Fordin tuotannon laatutason saavuttamiseksi. Ford toteaa, että Pietarin tehtaan ohjelmaan sisältyi vain 57 prosenttia Craiovaan suunnitellusta turvallisuuden moduulista, 2 prosenttia perustaitojen moduulista, 30 prosenttia liiketoiminnan perustietojen moduulista ja 47 prosenttia teollisten perustaitojen moduulista.

(86) Komissio katsoo, ettei Pietarin tehtaan ja Craiovan tehtaan koulutusohjelmien vertailu ole täysin vakuuttava. Niiden lähtökohdat ja tuotannon erityispiirteet eivät ole vertailukelpoisia. Ford otti Pietarissa käyttöönsä tehtaan, jossa oli aiemmin valmistettu suuria moottoreita laivanrakennusalan ja puolustusteollisuuden käyttöön, kun Craiovassa valmistettiin autoja. Ford ei ollut Pietarissa velvoitettu säilyttämään entistä työvoimaa. Tämän vuoksi se saattoi palkata nuorempia ja koulutetumpia mutta vähemmän kokeneita työntekijöitä. Pietarin tehtaan tuotanto on pienempi kuin se, jota Craiovan tehtaalle suunnitellaan. Ford valmistaa Pietarin tehtaassa ainoastaan autoja (vuodesta 2002 Ford Focus II -mallia ja Ford Mondeota), kun taas Craiovassa tullaan valmistamaan sekä autoja (tila-autot B-MAV ja ISV) että moottoreita. Pietarin tehtaalla ei ole prässäämöä, kuten Craiovan tehtaalla. Tämän johdosta yrityksen koulutustarpeiden tehtaan tehokkaan toiminnan varmistamiseksi ja (mahdollisesti erilaisten) lainsäädännöllisten vaatimusten sekä sisäistä turvallisuutta ja laatua koskevien vaatimusten täyttämiseksi olisi oltava erilaiset.

(87) Komissio katsoo tästä huolimatta, että vertaileva analyysi Pietarin tehtaan kanssa osoittaa, että Fordin autotehdas pystyy toimimaan tehokkaasti ja täyttämään yrityksen sisäiset laatu- ja turvallisuusvaatimukset paljon vähäisemmällä koulutuksella kuin mitä Craiovan tehtaalle ehdotetaan. Tämä tukee Romanian näkemystä, että ilman tukea Ford rajoittaisi Craiovan tehtaalla annettavan koulutuksen määrän vain vähän suurempaan määrään kuin siihen, jota tarvittaisiin tehtaan toimintaan (eli nk. yrityskohtaiseen koulutukseen, johon tuensaaja ohjasi 29,7 miljoonaa

euroa omia varojaan). Ford toteaa, että ilman tukea se tarjoaisi ainoastaan yrityskohtaista koulutusta (eli koulutusta, joka on välttämätöntä uuden teknologian käyttämiseksi tehtaassa ja sisäisten turvallisuus- ja laatustandardien täyttämiseksi, joka ei ole tukikelpoista ja josta aiheutuvat kulut Ford maksaa itse kokonaisuudessaan) ja sen lisäksi ainoastaan 40 prosenttia lisäkoulutuskursseista (jotka on lueteltu koulutushankkeeseen liittyvissä asiakirjoissa). Lisäksi Ford toimitti yksityiskohtaiset arviot Craiovan tehtaalle suunnitellun koulutuksen kustannuksista, talousarviosta, osanottajista, sisällöstä ja aikataulusta sekä riittävät vastaavat tiedot Pietarin tehtaan ammattikoulutusohjelmasta, ja komission on vuoden 2009 koulutustukitiedonannon 15 kohdan a alakohdan nojalla tarkistettava nämä tiedot. Ford esitti myös laajat todisteet, joiden perusteella voidaan erottaa EU:n ja/tai Romanian lainsäädännön nojalla pakolliset kurssit vuoden 2009 koulutustukitiedonannon 15 kohdan b alakohdassa tarkoitetulla tavalla. Talousarvioon kirjattu koulutusohjelman tukikelpoisia lisäkustannuksia koskeva osuus on uskottava, kun sitä vertaillaan koulutusohjelman jo kesällä 2009 alkaneen yrityskohtaisen erityiskoulutuksen kustannuksiin (joihin ei anneta tukea). Näin ollen vuoden 2009 koulutustukitiedonannon 15 kohdan c alakohdan perusteen katsotaan täyttyneen.

(88) Komissio pohti tutkintamenettelyn aloittamista koskevassa päätöksessään, olivatko tietyt koulutusohjelman tukikelpoisiksi ilmoitetut osat kuitenkaan välttämättömiä Craiovan tehtaalla käyttöön otetun uuden teknologian käyttämiseksi. Tällöin tuella olisi ainoastaan se vaikutus, että sillä katetaan yrityksen toimintakustannuksia eli sellaisia kustannuksia, jotka yritykselle olisi aiheutunut joka tapauksessa, eikä tuella siis olisi kannustavaa vaikutusta. Tämä tilanne olisi samanlainen kuin Ford Genkiä ([41]), GM Antwerpeniä ([42]) ja DHL Leipzigiä ([43]) koskevissa päätöksissä, joissa komissio oli todennut tuen sisämarkkinoille soveltumattomaksi niiden koulutusohjelman osien osalta, jotka liittyivät esimerkiksi rakenneuudistukseen, uusien tuotteiden markkinoilletuontiin tai turvallisuutta koskevien sääntöjen nojalla pakolliseen koulutukseen. Komissio totesi, että jos tuki on tarkoitettu sellaisen tavanomaisen toiminnan rahoittamiseen, josta yritysten on joka tapauksessa maksettava, sillä ei ole tosiasiallista kannustavaa vaikutusta, vaan sillä avustetaan tuensaajan toimintakustannuksia, josta sen tavallisesti olisi vastattava itse.

(89) Romania ja Ford korostavat sitä, että uuden teknologian käytön edellyttämä koulutus erotettiin selkeästi yleisestä lisäkoulutuksesta, joka ei ole ei ole työn suorittamisen kannalta välttämätöntä. Yritys rahoittaa liiketoiminnan perustietojen moduulissa kokonaisuudessaan seuraavat yrityskohtaiset kurssit: Fordin omat tietotekniikkajärjestelmät, Fordin liiketoimintaprosessit ja Fordin sisäiset valvontaprosessit. Samoin se rahoittaa kokonaisuudessaan teollisten taitojen moduulin kurssit, jotka ovat työn suorittamisen kannalta välttämättömät, eli käyttöönottoa, huoltoa sekä trukkeja, robotteja ja automatisaatiota koskevat kurssit. Myöskään perustaitojen moduulin yleinen lisäkoulutus ei ole välttämätöntä työn suorittamiseksi tai edes koulutusohjelman erikoistuneempien osien seuraamiseksi, koska tehtaassa käytetty uusi teknologia perustuu visuaalisiin, helposti seurattaviin ohjeisiin ja sen käytön voi oppia käytännön opetuksen kautta. Komissio hyväksyy tämän näkemyksen, joka noudattaa huomiota, että tarjottava tukikelpoinen lisäkoulutus parantaa valtaosin yleisiä ja siirrettävissä olevia taitoja, jotka eivät liity suoraan työn suorittamiseen. Komissio toteaa myös, että tarjottavan lisäkoulutuksen ja tuensaajan taloudellisen toiminnan (eli moottoriajoneuvojen ja moottoreiden tuotannon) välinen suhde on vähemmän läheinen turvallisuuden, perustaitojen ja liiketoiminnan perustietojen moduuleissa (ks. myös johdanto-osan 35–36 kappale) kuin teollisten taitojen moduulissa (ks. myös johdanto-osan 37 kappale). Edellä esitetyt näkökohdat lieventävät epäilyjä, jotka liittyvät tässä moduulissa tarjotun koulutuksen tarpeellisuuteen tuensaajalle, ja niiden avulla voidaan todeta, että teollisten taitojen ja tuensaajan liiketoimintojen välinen suhde ei osoita vuoden 2009 koulutustukitiedonannon 15 kohdan d alakohdassa tarkoitettua kannustavan vaikutuksen puutetta. Tätä havaintoa vahvistaa se, että Romania ja Ford ovat esittäneet todisteita, joiden mukaan suuri osa koulutuksesta annetaan tehtaan tilojen ulkopuolella ja sitä antavat erikoistuneista ulkopuolisista koulutuskeskuksista palkatut ulkopuoliset kouluttajat (ks. johdanto-osan 16 ja 76 kappale). Tämä on lisäosoitus siitä, että tarjotun koulutuksen ja tuensaajan liiketoimintojen välinen yhteys ei ole läheinen vuoden 2009 koulutustukitiedonannon 15 kohdan d alakohdassa tarkoitetulla tavalla.

(90) Komission mukaan Romania ja tuensaaja eivät ole esittäneet todisteita siitä, ettei tuensaaja sisällytä tukikelpoisiin kustannuksiin tällaisia kustannuksia, jotka voitaisiin myöhemmin periä vuoden 2009 koulutustukitiedonannon 16 kohdan viimeisessä alakohdassa (yhdessä alaviitteen 1 kanssa) tarkoitetulla tavalla takaisin tuensaajalta sen seurauksena, että se hyötyy työntekijöiden koulutuksessa hankkimista taidoista. Komissio kuitenkin myöntää, että ehdotetun koulutusohjelman erityisolosuhteissa tällaiset vaikutukset olisivat hankalasti etukäteen määrällisesti arvioitavissa ja osoitettavissa, kun suuri osa ehdotetusta lisäkoulutuksesta on luonteeltaan yleistä ja hyödyttää tuensaajaa vain välillisesti, ja ehdotettu koulutus on sisällöltään sellainen, ettei sitä ole mahdollista seurata työntekijöiden nykyisten työtehtävien tai toiminnan yhteydessä. Komission mukaan kuitenkin tuensaajalta on edellytettävä, että se sitoutuu jättämään kulut pois ohjelman

([41]) Ks. alaviite 19 ja päätöksen johdanto-osan 28–38 kappale.
([42]) Ks. alaviite 20 ja päätöksen johdanto-osan 43–45 kappale.
([43]) Komission päätös 2008/878/EY asiassa C 18/07 (ex N 874/06), tehty 2 päivänä heinäkuuta 2008, valtiontuesta, jonka Saksa aikoo myöntää DHL:lle (EUVL L 312, 22.11.2008, s. 31).

täytäntöönpanon aikana hakemistaan tukikelpoisista kustannuksista (ks. tämän päätöksen 2 artiklan 6 kohta).

(91) Komissio pohti tutkintamenettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä myös, olisiko Fordin maksettava eräät turvallisuuskoulutuksen tukikelpoisiksi ilmoitetut osat, kuten EU:n ja/tai Romanian turvallisuussäädöksissä tai yrityksen sisäisissä turvallisuusstandardeissa edellytetään. Romania ja Ford toimittivat asiakirjoja todisteeksi siitä, että Ford maksaa sääntelyssä edellytetyn turvallisuusalan koulutuksen koulutusohjelman kokonaisuudessaan yrityskohtaisessa osuudessa, joka ei ole tukikelpoinen. Ford esittää myös, ettei tuen kannustavaa vaikutusta pitäisi arvioida yrityksen omilla standardeilla – tässä tapauksessa sisäisillä turvallisuusstandardeilla – koska tällaisella lähestymistavalla olisi vääristävä vaikutus, kun yritykset velvoitettaisiin laskemaan sisäisiä standardeja (tai pitämään niitä matalalla tasolla), jotta niitä pidettäisiin tukikelpoisia. Komissio toteaa, että myös tähän kysymykseen on saatu tyydyttävä vastaus.

Suhteellisuus

(92) Komission on varmistettava vuoden 2009 koulutustukitiedonannon 16 kohdan mukaisesti, että tuen arvo on rajattu vähimmäismäärään tuen tavoitteen saavuttamiseksi. Komissio analysoi, onko ilmoitetut tukikelpoiset kustannukset laskettu ryhmäpoikkeusasetuksen 39 artiklan 4 kohdan mukaisesti ja rajoittuvatko ne sellaisesta koulutuksesta aiheutuneisiin kustannuksiin, jota ei olisi järjestetty ilman tukea, sekä onko ryhmäpoikkeusasetuksen 39 artiklan 2 kohdassa vahvistettuja tuen enimmäisintensiteettejä noudatettu.

(93) Romanian ilmoittamat tukikelpoisten kustannusten luokat koulutusohjelman tukikelpoisessa lisäkoulutuksen osuudessa (ks. johdanto-osan 18 kappale) täyttävät ryhmäpoikkeusasetuksen 39 artiklan 4 kohdan ja näin ollen myös vuoden 2009 koulutustukitiedonannon 16 kohdan edellytykset. Romania ja tuensaaja esittivät erilliset kustannusarviot koulutusohjelman yleiselle osuudelle ja tukikelpoiselle erityiselle osuudelle sekä yrityskohtaiselle (ei tukikelpoiselle) erityisosuudelle ja erottelivat ensin mainitun osalta seuraavat luokat: kouluttajista aiheutuvat henkilöstökustannukset, kouluttajien ja koulutettavien matkakulut (myös majoitus), poistot yksinomaan koulutushankkeessa käytetyistä laitteista ja koneista, koulutukseen liittyvä opastus ja neuvonta, ja palkan korvaaminen koulutettaville ainoastaan niiden tuntien/päivien osalta, joina koulutusta on tarkoitus antaa. Lisäksi Romania ja Ford esittivät yksityiskohtaiset selitykset niistä kustannuksia koskevista oletuksista ja arvioista, joihin tukikelpoisten kustannusten kunkin luokan pyynnöt perustuvat sekä lisäkoulutuksen yleisessä että erityisessä osassa. Komissio toteaa myös, että yksityiskohtaiset selvitykset on esitetty sekä siitä työntekijämäärästä, jolle kukin erityiskoulutuskurssi on suunnattu (tässä on eroteltu nykyiset ja tulevat työntekijät ja arvioitu erikseen ohjelman kukin täytäntöönpanovuosi), että siihen läheisesti liittyvästä koulutuspäivien/tuntien arviosta kunkin kurssin, kunkin moduulin ja kunkin täytäntöönpanovuoden osalta. Romania mainitsee myös, että tässä hankkeessa tuen enimmäisintensiteetti on ollut 50 prosenttia yleiskoulutuksen ja 25 prosenttia erityiskoulutuksen osalta. Näin ollen tukikelpoiseen yleiskoulutukseen sovellettu tuen enimmäisintensiteetti on ryhmäpoikkeusasetuksen 39 artiklan 2 kohdan a alakohdassa säädettyä pienempi. Lisäksi Romania osoittaa, että tuensaaja on rajoittanut tuen arvon 57 miljoonaan euroon, vaikka soveltamalla arvioituihin tukikelpoisiin kustannuksiin asetuksessa (EY) N:o 68/2001 säädettyjä vähemmän rajoittavia enimmäisintensiteettejä hanke olisi voinut saada yleiseen koulutukseen 76,96 miljoonaa euroa ja erityiskoulutukseen 0,47 miljoonaa euroa.

(94) Komissio epäili tutkimusmenettelyn aloittamissa koskevassa päätöksessä, että ehdotetulla koulutustuella korvataan (ainakin osittain) aineettomia alueellisia haittoja, jotka näkyvät ammattitaidon puutteena ja joihin annetaan jo 143 miljoonan euron suuruista, komission huhtikuussa 2008 Fordin Craiovan tehdasta varten hyväksymää aluetukea ([44]).

(95) Tämä seikka liittyy kysymykseen, noudatetaanko ryhmäpoikkeusasetuksen 7 artiklassa säädettyjä tuen kasautumista koskevia sääntöjä. Kyseisen artiklan kolmannen kohdan mukaan koulutustuki ei saa kasautua minkään muun samojen – osittain tai kokonaan päällekkäisten – tukikelpoisten kustannusten kattamiseen myönnettävän tuen kanssa, jos kasautuminen aiheuttaisi kyseiseen tukeen ryhmäpoikkeusasetuksen 39 artiklassa tarkoitetun korkeimman tuki-intensiteetin ylittymisen.

(96) Romania on osoittanut, etteivät ilmoitettu koulutustuki ja aiemmin myönnetty aluetuki kata samoja tukikelpoisia kustannuksia. Huhtikuussa 2008 hyväksytty aluetuki liittyy tukikelpoisiin investointien alkukustannuksiin (laitteet, tehtaat, rakennukset) vuonna 2006 vahvistettujen aluetukia koskevien suuntaviivojen ([45]) 4.2 kohdan mukaisesti. Käsiteltävänä olevassa tapauksessa ilmoitetut tukikelpoiset kustannukset kattavat eri kustannusluokat kokonaisuudessaan: koulutushenkilöstöstä aiheutuvat kulut, kouluttajan ja koulutettavien matkakulut, materiaalit ja tarvikkeet, koulutuksessa käytettyjen koneiden ja kaluston poistot, opastus ja neuvonta sekä palkan korvaaminen koulutettaville ainoastaan koulutukseen käytetyltä ajalta. Komissio katsoo Romanian osoittaneen eron

([44]) Ks. alaviite 4.

([45]) Alueellisia valtiontukia koskevat suuntaviivat vuosille 2007–2013 (EUVL C 54, 4.3.2006, s. 13).

myönnetyn aluetuen kattamien tukikelpoisten kustannusten ja Craiovan tehtaalle ehdotetun koulutustuen välillä.

(97) Toisaalta on tarkasteltava, onko koulutustuki perusteltu, kun otetaan huomioon, että sillä annettaisiin korvausta aineettomaan alueelliseen haittaan, johon on jo saatu korvausta aluetuella. Romania korostaa tähän kysymykseen antamassaan vastauksessa, että aluetuella ja koulutustuella on eri tavoitteet ja niillä katetaan eri tukikelpoisia tukia. Aluetuen tavoite on investointien kannustaminen EU:n epäsuotuisilla alueilla, kun taas koulutustuella pyritään korjaamaan ongelmat, jotka johtuvat riittämättömistä investoinneista koulutukseen. Aluetuesta hyötyy etupäässä asianomainen yritys ja koulutustuesta – varsinkin kun kyseessä on yleiskoulutus – hyötyä saavat erityisesti työntekijät ja vasta tämän jälkeen yritykset. Romania tuo myös esiin, että valtiontukea koskevat EU:n säännöt eivät kiellä aluetuen kumuloitumista koulutustuen kanssa saman yrityksen kohdalla. Lisäksi kuten Romania aivan oikein toteaa, koulutustuen epäämisellä aluetukia saavilta yrityksiltä unionin epäsuotuisimpia alueita tosiasiallisesti syrjittäisiin, kun niiltä kiellettäisiin mahdollisuus saada hyötyä koulutustuesta.

(98) Komissio ottaa huomioon johdanto-osan 94 kappaleessa esitetyt huomiot ja katsoo esitettyjen tietojen perusteella, että ryhmäpoikkeusasetuksen 39 artiklan 2 kohdasta (sovellettava tuki-intensiteetti), ryhmäpoikkeusasetuksen 39 artiklan 4 kohdasta (mukaan otettavien tukikelpoisten kustannusten luokat) ja vuoden 2009 koulutustukitiedonannon 16 kohdasta johtuvat suhteellisuutta koskevat edellytykset täyttyvät. Erityisesti palkkakuluissa on otettu huomioon ainoastaan ne, jotka liittyvät koulutuskursseilla käytettyyn aikaan ryhmäpoikkeusasetuksen 39 artiklan 4 kohdassa säädettyjen edellytysten mukaisesti.

(99) Komission on kuitenkin todettava, että suhteellisuudesta esitetyt todisteet, jotka koskevat tuen rajoittamista pienimpään mahdolliseen määrään, koostuvat miltei yksinomaan tulevien kustannusten arvioista ja tulevan toiminnan ennusteista. Tämä pätee esimerkiksi niiden työntekijöiden määrään, jotka otetaan mukaan ehdotettuun koulutushankkeeseen, kun työvoiman kokonaismääräksi arvioidaan 9 000 työntekijää vuoteen 2012 mennessä. Samantapaista logiikkaa käytetään kuhunkin ryhmäpoikkeusasetuksen 39 artiklan 4 kohdassa tarkoitettuun kustannusluokkaan kuuluvien tukikelpoisten kustannusten arvioissa. Komissio myöntää, että tämänkokoisessa hankkeessa, joka koskee 9 000 työntekijää, joka kattaa yli 269 eri kurssia ja joka on tarkoitus toteuttaa viiden vuoden aikana, on perusteltua hyväksyä tarpeellisiksi katsotut tukikelpoiset kustannukset, jotka ovat vain aiempien (yrityksen muissa toimipaikoissa toteutettujen koulutushankkeiden yhteydessä aiheutuneiden) vastaavien kustannusten perusteella tehtyjä arvioita ja joissa otetaan huomioon Romanian osalta realistiset hankkeet ja kustannusennusteet (ks. johdanto-osan 20 kappale). Etukäteen ei kuitenkaan voida sulkea pois mahdollisuutta, että tosiasiallisesti aiheutuvat kustannukset ovat ennusteita pienemmät. Tämän vuoksi on tarpeen ottaa käyttöön lisätakeita sen varmistamiseksi, että hankkeen toteuttamisen aikana noudatetaan suhteellisuusperiaatetta. Tämän ongelman ratkaisevat hankkeen toteuttamista koskevat edellytykset, joista säädetään tämän päätöksen 2 artiklassa.

Kilpailun vääristyminen

(100) Vuoden 2009 koulutustukitiedonannon 17 kohdan mukaan komission on arvioitava perusteellisesti tuen mahdolliset kilpailua vääristävät vaikutukset aina, kun ehdotettu tuki saattaa muuttaa tuensaajan käyttäytymistä tavalla, joka vääristää merkittävästi kilpailua. Tuen vääristävyys voi vaihdella tuen ominaispiirteiden ja vaikutusalaan kuuluvien markkinoiden ominaispiirteiden mukaan

(101) Komissio ottaa huomioon, että ehdotettu tuki on miltei yksinomaan yleiskoulutusta, jonka katsotaan olevan luonteeltaan sellaista, että se hyödyttää etupäässä työntekijöitä ja vasta tämän jälkeen yritystä (vaikkakin viimeksi mainittu saa myöhemmin hyötyä koulutetummasta työvoimasta) Näin ollen voidaan katsoa, ettei tuella ole merkittävää vaikutusta määrään, laatuun tai tuotannon hintaan – kyseisten kaltaisilla vaikutuksilla suositaan tuensaajaa sen kilpailijoiden kustannuksella. Lisäksi suhteellisuusperiaatteen noudattamisen pitäisi rajoittaa tuen vääristävyyttä.

(102) Vuoden 2009 koulutustukitiedonannon 18 kohdan mukaan tuen valikoivuus ja suuruus sekä sen ohjelman kesto, jolle tukea on annettu, vaikuttavat tuen vääristymien todennäköisyyteen ja laajuuteen. Ehdotettu tuki on valikoiva (suurelle yritykselle myönnetään yksittäinen tapauskohtainen tuki), tuen määrä on epätavallisen suuri (57 miljoonaa euroa) ja tuen kohteena oleva koulutusohjelma jatkuu viiden vuoden ajan (ja lisäksi samaan aikaan aloitetaan kaksi uutta tuotantohanketta).

(103) Komissio esittää epäilyjä erityisesti ehdotetun tuen epätavallisen suuren kokonaismäärän (57 miljoonaa euroa) vaikutuksesta. Näin suurella määrällä olisi, varsinkin jos se annetaan tuensaajan käyttöön yhdessä erässä, samanlaisia vääristäviä vaikutuksia kuin yhdessä erässä annettavalla käteisavustuksella. Tällaisessa tilanteessa tuensaaja voisi käyttää määrän ainakin ohjelman soveltamisen ensivaiheissa myös muihin operatiivisiin tarkoituksiin kuin niihin, joita aiheutuu käynnissä olevasta koulutusohjelmasta.

(104) Toinen epäilyn aihe on tuensaajan mahdollisuus saada taloudellista etua sen vuoksi, että koulutustuki kattaisi osittain myös työntekijöiden palkkakulut ajalta, joka kuluu koulutuksen tukikelpoisen lisäosuuden seuraamiseen. Romanian ja Fordin esittämisen tietojen perusteella ehdotettu koulutushanke koskisi kokonaisuudessaan keskimäärin 111 koulutuspäivää työntekijää kohti (eli 22,2 koulutuspäivää vuodessa), ja tähän määrään sisältyy sekä koulutusohjelman yrityskohtainen osuus (jolle ei anneta tukea) että ohjelman tukikelpoinen lisäosuus.

(105) Komission on ehdotetun tuen vääristävää vaikutusta arvioidakseen otettava huomioon sekä koulutushankkeeseen liittyvän alan ominaispiirteet että asianomaisten markkinoiden rakenne. Komission on näitä seikkoja analysoidakseen otettava huomioon myös merkitykselliset tuotemarkkinat, merkitykselliset maantieteelliset markkinat ja komission vuonna 2008 Ford Craiovan aluetuen ([46]) arviointia varten vahvistama markkinaosuutta koskeva analyysi. Sen tuloksia verrataan Global Insight -konsulttiyrityksen hiljattain julkaisemiin autojen myyntiä koskeviin tietoihin ja tulkitaan viimeaikaisten alan tuotantokapasiteetin käyttöastetta koskevien viitetietojen ([47]) mukaisesti.

(106) Koulutustuen saaja on suuri moottoriajoneuvojen valmistuksen alalla toimiva yritys. Fordin tarkoituksena on tuottaa Craiovan tehtaalla kahta uutta autotyyppiä. B-MAV on pieni tila-auto, joka rakennetaan Fordin B-segmentin henkilöautoja varten luokittelemalle alustalle, ja ISV on pieni hyötyajoneuvo, jota voidaan käyttää sekä henkilö- että tavarakuljetuksiin ja joka rakennetaan Fordin C-segmentin henkilöautoja varten luokittelemalle alustalle. Craiovan tehtaassa rakennetaan vuodesta 2011 myös uutta vähäpäästöistä moottoria, jota käytetään miltei yksinomaan Ford-merkkisissä ajoneuvoissa.

(107) Komissio totesi huhtikuussa 2008 tekemässään aluetukea koskevassa päätöksessä, että moottori on välituote, joka asennetaan Ford-merkkiseen ajoneuvoon, minkä vuoksi niiden merkitykselliset tuotemarkkinat ja maantieteelliset markkinat ovat osittain päällekkäiset lopputuotteen (ajoneuvojen) markkinoiden kanssa. Komissio otti B-MAV- ja IVS-ajoneuvojen merkityksellisten tuotemarkkinoiden ja maantieteellisten markkinoiden osalta huomioon erilaiset, vaihtoehtoiset tuotemarkkinoiden määritelmät, koska asianomaiset ajoneuvojen segmentit voidaan luokitella eri tavoin. Craiovan tehtaalla tuotettavia ajoneuvoja pidetään kaupan pääasiassa Euroopan unionin ja Euroopan talousalueen markkinoilla, mutta yritys aikoo aikanaan viedä niitä myös muihin kansainvälisiin kohteisiin. Komissio on arvioinut asianomaiset markkinaosuudet vuosina 2007–2012 Euroopan talousalueen markkinoilla ja maailmanmarkkinoilla ja todennut, että suurin Fordin kyseisenä aikana saavuttama markkinaosuus oli 16,8 prosenttia ETA:n tasolla vuonna 2007, ja se pienenee asteittain hieman vuoteen 2013 saakka. Yritykset, jotka valmistavat eniten B-MAV-autoja muistuttavia moottoriajoneuvoja, ovat Renault ja Opel, ja yritykset, jotka valmistavat eniten IVS-autoja muistuttavia moottoriajoneuvoja, ovat Renault, Citroën, Fiat ja Volkswagen.

(108) Yleisesti Euroopan autoalalla on tuotannon ylikapasiteettia – esimerkiksi vuonna 2007, joka oli Euroopan automyynnin kannalta hyvä vuosi, markkinoille saatettiin 4 miljoonaa autoa enemmän kuin markkinoilla oli ostovoimaa. ([48]) Euroopan autonvalmistajien yhdistys ACEA raportoi, että enintään 3,5 tonnin painoisten kevyiden hyötyajoneuvojen rekisteröinnit vähenivät Euroopassa 31,4 prosenttia vuoden 2008 heinäkuun ja vuoden 2009 heinäkuun välillä. ([49])

(109) Komissio katsoo, että alan ominaispiirteet (erityisesti ylikapasiteetti) ja merkityksellisten markkinoiden ominaispiirteet (voimakas kilpailu harvojen, suurten tuottajien välillä) osoittavat, että tuki saattaa vääristää kilpailua selvästi. Tämän näkemyksen ohella on kuitenkin otettava huomioon, että tulevia investointeja on kannustettava, jotta voidaan varmistaa koko Euroopan autoteollisuuden pitkän aikavälin elinkelpoisuus. Komissio yksilöi tiedonannossaan ”Euroopan autoteollisuuden kriisiin reagoiminen” ([50]) monenlaisia tukitoimenpiteitä, joilla alaa voitaisiin tukea vallitsevassa kriisissä, ja koulutustuki kuului näihin. Lisäksi on syytä muistaa, että vaikka tuki on absoluuttisesti huomattava, se edustaa vain kolmasosaa Craiovan tehtaan työntekijöiden koulutukseen varatuista taloudellisista sitoumuksista. Tämän vuoksi kyseiset epäilyt eivät ole sinällään riittävä peruste tuen kieltämiseksi. Niiden vuoksi tuen maksamiselle on kuitenkin asetettava tiettyjä edellytyksiä, jotta voidaan varmistua, ettei Ford saa tuen kautta lyhyellä aikavälillä liikaa käteispääomaa. Tätä ongelmaa korjataan myös ohjelman toteuttamista koskevilla edellytyksillä, joista säädetään tämän päätöksen 2 artiklassa.

Tuen myönteisten ja kielteisten vaikutusten analyysi

(110) Komissio katsoo, että ehdotetun tuen myönteiset vaikutukset i) sen osalta, että tuensaaja tarjoaa luonteeltaan yleistä lisäkoulutusta, jonka avulla voidaan saada aikaan myönteisiä vaikutuksia taloudelle ja yhteiskunnalle ja erityisesti SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan a alakohdassa tarkoitettua tukea saavalla alueella, ii) tarkoituksenmukaisena välineenä ja iii) kannustavan vaikutuksen osalta on osoitettu tyydyttävällä tavalla. Komissiolla on edelleen ehdotetun tuen suhteellisuudesta eräitä epäilyjä, jotka perustuvat tulevien kulujen arvioihin ja tulevien

([46]) Ks. alaviite 4 ja johdanto-osan 70–129 kappaleet.

([47]) Komission yksiköiden käyttöönsä saamat Global Insightin tiedot lokakuulta 2009. Ks. http://www.ihsglobalinsight.com

([48]) Ks. The Economist 17.9.2009, artikkeli Small Isn't Beautiful, jossa esitetään PWC:n arviot Euroopan autoteollisuuden ylikapasiteetista vuosina 2005–2010.

([49]) Ks. ACEA:n lehdistötiedote 24.9.2009, uusien kevyiden ajoneuvojen rekisteröinnistä EU- ja EFTA-maissa heinä-elokuussa 2009, verkossa osoitteessa http://www.acea.be/index.php/news/news_detail/commercial_vehicles_registrations_down_374_eight_months_into_2009

([50]) Komission tiedonanto 25.2.2009, saatavilla osoitteessa http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri = COM:2009:0104:FIN:FI:PDF

toimien ennusteisiin, mutta se katsoo kuitenkin, että asiassa etukäteen esitetyt suhteellisuutta koskevat todisteet voidaan hyväksyä. Tuen kielteiset vaikutukset liittyvät mahdolliseen kaupan vääristymiseen, ja komissio esittää muun muassa alan erityispiirteitä ja merkityksellisiä markkinoita analysoituaan epäilyjä erityisesti määrältään näin suuren yksittäisen tuen vaikutuksesta. Komissio katsoo kuitenkin, että suhteellisuuteen ja vääristävään vaikutukseen liittyvät epäilyt voidaan kumota noudattamalla eräitä edellytyksiä, jotka koskevat tukea saavan ohjelman toteuttamista ja joiden tarkoituksena on varmistaa, että tukea maksetaan ainoastaan jaksottaisina, takautuvina erinä sen jälkeen, kun Ford on esittänyt todisteet tosiasiallisesti aiheutuneista kuluista. Komissio katsoo näin ollen, että ehdotetun tuen myönteiset vaikutukset ovat suuremmat kuin kielteiset vaikutukset. Tämän kokonaisuutena myönteisen tasapainon ansiosta tuki voidaan katsoa SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan nojalla sisämarkkinoille soveltuvaksi.

Tuen kasautuminen

(111) Tätä ongelmaa on käsitelty päätöksen johdanto-osan 96–97 kappaleessa. Komissio totesi, että ehdotettu tuki täyttää ryhmäpoikkeusasetuksen 7 artiklasta johtuvat tuen kasautumista koskevat vaatimukset.

Deggendorf-periaate

(112) Romania on esittänyt asiakirjat osoittaakseen, että Ford on maksanut 27 päivänä kesäkuuta 2008 takaisin sääntöjenvastaisen 27 miljoonan euron yksityistämistuen sekä kertyneet korot, minkä vuoksi komissio katsoo, että ehdotettu tuki täyttää niin kutsutun Deggendorf-periaatteen.

7. **PÄÄTELMÄT**

(113) Komissio toteaa, että Romanian ilmoittama yhteensä 57 miljoonan euron koulutustuki viiden vuoden mittaista ja 9 000 Craiovan tehtaan työntekijää kattavaa koulutusohjelmaa varten Ford Romania SA:lle, jonka päätoimipaikka on Craiovassa, soveltuu sisämarkkinoille SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan nojalla.

(114) Komissio katsoo, että tämän päätöksen johdanto-osan 99, 109 ja 110 kappaleessa esitettyjen tuen suhteellisuutta ja mahdollista vääristävää vaikutusta koskevien epäilyjen vuoksi on tarpeen ja perusteltua tehdä myönteinen päätös soveltamisasetuksen ([51]) 7 artiklan 4 kohdassa säädetyin edellytyksin. Näiden edellytysten tarkoituksena on varmistaa suhteellisuus hankkeen toteuttamisen aikana rajoittamalla tuen määrä tiukasti tosiasiallisesti aiheutuneisiin tukikelpoisiin kustannuksiin, jotta rajoitetaan mahdollista vääristävää vaikutusta, joka tuen yhtenä eränä maksamisella voisi olla, ja lisätään työntekijöiden koulutuksesta saamien taitojen siirrettävyyttä.

(115) Lisäksi kuten Romania on itse ehdottanut 9 päivänä heinäkuuta 2009 esittämissään asiakirjoissa ([52]), tukimaksuja koskevat säännöt ja edellytykset olisi vahvistettava erityisellä Romanian viranomaisten hyväksymällä säädöksellä.

(116) Edellä esitettyjen seikkojen perusteella komissio,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Romanian suunnittelema yhteensä 57 miljoonan euron tuki Ford Romania SA:lle, jonka päätoimipaikka on Craiovassa, soveltuu sisämarkkinoille, jos 2 artiklassa säädettyjä edellytyksiä noudatetaan.

2 artikla

1. Tuki maksetaan jälkikäteen jaksottaisina erinä maksuvälein, jotka tuen myöntämisestä päättävän Romanian viranomaisen ja tuensaajan on vahvistettava yhteisellä sopimuksella ja jotka eivät saa missään tapauksessa ylittää yhtä vuotta. Jaksottaisten maksujen yhteismäärä vastaa tosiasiallisesti aiheutuneita kustannuksia, jotka tuensaaja ilmoittaa tuen myöntämisestä päättävälle Romanian viranomaiselle.

2. Romanian viranomaiset ilmoittavat Romanian kilpailuneuvostolle, joka valvoo tämän tukitoimenpiteen toteuttamista, sekä komission toimivaltaisille yksiköille jälkikäteen maksettavien erien maksuväleistä tehdyn sopimuksen ehdoista.

3. Tuensaaja esittää kunkin koulutusohjelman toteuttamisvuoden lopussa valvonnasta vastaaville Romanian viranomaisille ja komissiolle yksityiskohtaisen ja riippumattomasti tarkastetun raportin ohjelman toteutumisesta ja raportointikaudella aiheutuneista kustannuksista. Toteuttamista koskeviin raportteihin on sisällyttävä yksityiskohtaiset tiedot aiheutuneista menoista ja tarjotusta koulutuksesta. Niissä on jaoteltava tukikelpoiset kustannukset ryhmäpoikkeusasetuksen 39 artiklan 4 kohdan nojalla kunkin koulutusmoduulin mukaisesti. Vuotuisissa raporteissa

([51]) Neuvoston asetus (EY) N:o 659/1999, annettu 22 päivänä maaliskuuta 1999, Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä (EYVL L 83, 27.3.1999, s. 1).

([52]) Ks. johdanto-osan 21 kappale.

on mainittava myös kuhunkin moduuliin liittyvät raportointikauden aikana tarjotut kurssit, kursseille osallistuneiden työntekijöiden määrä työntekijäryhmittäin jaoteltuna, koulutuspäivien/tuntien kokonaismäärä kunkin koulutuskurssin ja -moduulin osalta sekä yrityksen työntekijöiden kokonaismäärä ohjelman kunkin toteuttamisvuoden lopussa (työntekijöiden kokonaismäärä). Riippumaton tarkastaja valitaan tuensaajan ja valvonnasta vastaavan Romanian viranomaisen yhteisellä sopimuksella.

4. Ohjelman seuraavien toteuttamisvuosien maksuerien maksamisen edellytyksenä on, että valvonnasta vastaava Romanian viranomainen ja komissio hyväksyvät vuotuiset toteuttamista koskevat raportit kuuden viikon aikana siitä, kun toimitettu raportti on katsottu täysimääräiseksi. Jos kyseiset tahot eivät reagoi asetetussa määräajassa, toteuttamista koskeva raportti katsotaan hyväksytyksi ilman eri toimenpiteitä.

5. Tuensaaja antaa kullekin koulutusohjelmaan osallistuneelle työntekijälle joko ohjelman lopussa tai vuosittain (valinnan mukaan) osallistumistodistuksen, josta käyvät ilmi käydyt kurssit sekä kurssilla vietettyjen koulutuspäivien/tuntien määrä. Kyseiset todistukset on annettava työntekijän pyynnöstä tapauksessa, jossa kyseinen työntekijä on esittänyt virallisesti aikeensa lähteä yrityksestä. Osallistumistodistuksilla lisätään näin seuratusta koulutuksesta saatujen taitojen siirrettävyyttä.

6. Romanian viranomaiset siirtävät edellä 1–5 kohdassa säädetyt edellytykset kansalliseen säädökseen, jossa säädetään koulutusohjelman täytäntöönpanosta. Säädöksen on vastattava edellä mainittuja edellytyksiä ja siinä on vahvistettava erityisedellytykset, joilla varmistetaan aikaisemmissa jaksottaisissa erissä maksetun sellaisen tuen takaisinmaksu, joka ylittää todisasialliset kulut ja/tai tukea ”yleiseksi” tai ”erityiseksi” koulutukseksi hyväksyttäessä sovelletut tuki-intensiteetit. Säädökseen on sisällyttävä myös tuensaajan velvoite jättää tukikelpoisten kustannusten ulkopuolelle ne kulut, jotka perittäisiin myöhemmin takaisin sillä perusteella, että tuensaaja hyötyy työntekijöiden koulutuksen kautta hankkimista taidoista vuoden 2009 koulutustukitiedonannon 16 kohdan viimeisessä alakohdassa tarkoitetulla tavalla. Säädös on toimitettava komissiolle mahdollisimman pian. Tukea ei voida panna täytäntöön ennen kuin kyseinen säädös on hyväksytty.

7. Komissio pyytää, että Fordin Craiovan tehtaan työntekijöiden edustajat esittävät koulutusohjelman kunkin toteuttamisvuoden lopussa kirjallisia huomautuksia koulutuskurssien sisällöstä ja kurssien osallistumisasteesta (koulutukseen osallistuneiden työntekijöiden määrästä ja koulutukseen käytetystä ajasta).

3 artikla

Romanian on ilmoitettava komissiolle kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksiantamisesta päätöksen noudattamiseksi toteuttamansa toimenpiteet.

4 artikla

Tämä päätös on osoitettu Romanialle.

Tehty Brysselissä 2 päivänä joulukuuta 2009.

Komission puolesta

Neelie KROES

Komission jäsen